

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΟΣΗΣ

ΕΤΟΣ Β'. ΤΕΥΧΟΣ 10129

5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1926

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ

Φυλλάδιον 13ον

Ἐξωτερικὴ ἐβδομάς

Ἐσωτερικὴ »

Οἰκονομολογικὴ »

W. Ἡ ματαίωσις τῆς Οἰκουμένης (ἐκ Παρισίων)

Οἱ Ἐφεδροὶ καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα.

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνόρθωσις τῆς Γερμανίας.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Δροσόπουλος.

Δηλώσεις τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Δρχ. 150
ΕΣΑΜΗΝΟΣ » 75

ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς) λιρ. 1
» ΑΜΕΡΙΚΗΣ Δολλάρια 5

Ἐξάμηνοι συνδρομαὶ Ἐσωτερικοῦ καὶ τρέμη-
νοι Ἐσωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαιτέρως
συμφωνίας.

— Τὰ ἐμβόσματα ἀπευθύνονται δι' ἐπι-
ταγὴς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀπο-
στολὴν τοῦ φύλλον ὁ κ. κ. συνδρομηταὶ
παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνονται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ ΤΡΕΙΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΗΛ. ΔΙΕΥΘ. ΤΡΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΧ. 72.000.000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΧ. 28.600.000

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΚΟΖΑΝΗ	ΠΟΤΑΜΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ	ΚΟΜΟΤΙΝΗ	(Κυθήρων)
Παγκράτι	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΚΟΡΙΝΘΟΣ	ΠΡΕΒΕΖΑ
ΑΓΡΙΝΙΟΝ	ΘΗΒΑΙ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	ΠΥΡΡΟΣ
ΑΙΓΙΟΝ	ΙΘΑΚΗ	ΛΑΜΙΑ	ΡΕΘΥΜΝΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟ-	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	ΛΑΡΙΣΣΑ	ΣΠΑΡΤΗ
ΛΙΣ (Δεδεαγάτς)	ΚΑΒΑΛΛΑ	ΛΕΒΑΔΕΙΑ	ΣΟΡΟΒΙΤΣ
ΑΜΦΙΣΣΑ	ΚΑΛΑΜΑΙ	ΛΕΥΚΑΣ	ΣΥΡΟΣ
ΑΜΑΛΙΑΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	ΛΙΜΝΗ (Εύβοιας)	ΤΡΙΚΑΛΛΑ
ΑΡΓΟΣ	ΚΑΡΔΟΒΑΣΙ	ΜΕΓΑΛΟΥΠΟΛΙΣ	ΤΡΙΠΟΛΙΣ
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ	(Σάμου)	ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΤΣΟΤΤΑΙΟΝ
ΒΑΘΥ (Σάμου)	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΝ	Ν. ΥΠΑΚΤΟΣ	ΥΔΡΑ
ΒΟΛΟΣ	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	ΞΑΝΘΗ	ΦΛΩΡΙΝΑ
ΓΑΡΓΑΔΙΑΝΟΙ	ΚΑΣΤΡΟΝ	ΕΥΔΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΧΑΛΚΙΣ
ΓΥΘΕΙΟΝ	(Λήμνου)	ΠΑΤΡΑΙ	ΧΑΝΙΑ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ	ΧΙΟΣ
ΔΡΑΜΑ	ΚΙΑΤΟΝ	πλ. Τελωνείου	

ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ: ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, Pine Street 25 ΒΟΣΤΩΝΗ
Athens Banker's Corporation.

ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ: ΛΟΝΔΙΝΟΝ, Fenchurch Street 22.

ΕΝ ΚΥΠΡΩ: ΛΕΜΕΣΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ.

ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΚΑΪΡΟΝ ΠΟΡΤ-ΣΑΪΔ.

ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ

Καταθέσεις εις Δραχμάς και Συνάλλαγμα επί του Έξωτερικού
έν όψει και επί προθεσμία.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΜΕΧΡΙ ΔΡ. 20.000 (πρός 4 ος)

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΕΤΟΣ Β'.

5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1926

ΤΕΥΧΟΣ 101ον

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Μετά μικρούς διασπαμούς η Βουλγαρική κυβέρνηση απέφασκε να απαντήσει εις την συλλογικήν διακοίνωσιν την οποίαν επέδωκαν εις αυτήν οι αντιπρόσωποι των συμπατριωτών κατά των κομιτατζιδων τριών Βλ-κανικών Δυνάμεων. Έόν πιστεύσωμεν τός σχετικός δημοσιογραφικός πληροφορίας η Βουλγαρική απάντησις είνε συντεταγμένη εις όρος πολύ διαλλακτικών, παρέχουσα ίκανο-ποίησην επί όλων σχεδόν των σημείων της συλλογικής διακοινώσεως.

Μετά την άδισιολόγητον γοητεία εορμη-ρίας των πρώτων ήμερών η κυβέρνησις της Σόφιας συγκατετέθη να αναγνωρίσῃ ότι η κίνησις των κομιτατζιδων εις τα σύνορα των τριών Βλ-κανικών Κρατών απέτελει ενδύ-νον διά την παγίωσιν της ειρήνης εις την Χερσόνησον, ύπεροχέθη δε συγχρόνως ότι θα λάβη σύντομα μέτρα ύπέρ της καταπαύσεως της δράσεως των τα αχκοπιών τούτων στοι-χείων. Κατά την γνώμην της Βουλγαρικής κυβερνήσεως μεγάλως θα συντείνη εις το-υτό και η πραγματοποιήσις του έγκριθέντος ύπό της Κοινωνίας των Έθνών δανείου προς άπο-κατάστασιν των εκ Ρουμανίας, Σερβίας, Ελ-λάδος και Τουρκίας προσφύγων. Η κυβέρνη-σις της Σόφιας πιστεύει ότι οι πρόσφυγες ούτοι άποκαθιστάμενοι εις τό Βουλγαρικόν έδαφος θα παύσουν αποβλέποντες εις νέαν μετανάστευσιν.

Θάλομεν να έλπίζωμεν ότι η κυβέρνησις της Σόφιας δέν άπιδάται εις τās ευοίωνους προβλέψεις της και ότι συμφωνίως προς τās υποσχέσεις της δέν θα δημιουργηθούν τοι-λοι του δυσάρεστα έπεισόδια εις τα σύνορα. Κατά την προσεχή σύνοδον της Κοινωνίας των Έθνών ο αντιπρόσωπος της Βουλγαρίας πρέ-πει να δώσῃ νέας διαβεβαιώσεις εις τούς άν-

τιπροσώπους των τριών Βλ-κανικών Δυνά-μεων, ώστε να άρθουν τελειωτικώς αι διμ-ορρηγθείσαι τελευταίως παρεξηγήσεις.

Απότης έβδομάδος ταύτης άρχονται νέαι σοβαραι συζητήσεις εις την 7η τακτικήν Συνέλευσιν της Κ.Τ.Ε. η οποία συνέρχεται έν Γενεύη. Η άποτοχία του έργου της προ-ηγούμενης έκτάκτου Συνελεύσεως του παρελ-θόντος Μαρτίου καθιστά προβληματικήν την έπιτυχίαν και της νέας συνεδου, παρ' όλην την καλήν διάθεσιν την όπισιν αναμφοδη-τήτως οι διάφοροι αντιπροσωπεύει θα προσ-παθήσουν να έπιδείξουν. Δυστυχώς μεταξύ ένίων Μεγάλων Δυνάμεων έπαυσε να ύφί-σταται η άλληλεγγύη και τό πνεύμα συνεργ-ασίας, στοιχείον τά όποια ο πρόεδρος Ουίλ-σων έμεφρει άπαραίτητα διά την διατήρησιν και την παγίωσιν της Κοινωνίας των Έθ-νών.

Εις την Γενεύην θα τεθούν πρό της Συνε-λεύσεως της Κ.Τ.Ε. ζητήματα σπουδαίοντα μεταξύ των όποίων τά των έδρών της Κ.Τ.Ε. και της Ταγγέρης θα προσκλέσουν αναμφι-δολως όείας συζητήσεις και μονρός διαπραχ-ματεύσεις, ένν δέ προστεθη εις αυτά και τό ζήτημα των κομιτατζιδων, τό έργον της Συ-νελεύσεως ασφαλώς θα είνε δύσκολον.

Η έν Ελλάδα έπελθούσα μεταπολίτευσις έφερε πάλιν επί τάπητος τό ζήτημα Βενιζέ-λου και της χρησιμοποίησεως του πρώην άρχηγού των Φιλελευθέρων εις τās έξωτερικά ζητήματα της χώρας. Βενιζελικοί τινες παοά-γοντες δέν διστάζουν επί της ευκαιρία ταύτη

να προτείνουν ἐμέσως τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ κ. Βενιζέλου ὡς μονίμου διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου μὲ εὐρείαν δικαιοδοσίαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἢ καὶ ὡς μονίμου ὑπηρεσιακοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, μὴ ἀναμνησθέντος εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τοῦ τόπου.

Ἡ κίνησις αὕτη ἐλπίζομεν ὅτι θὰ συναντήσῃ τὴν δέουσαν ἀντίδρασιν, καὶ τελικῶς δὲν θὰ υἰοθετηθῇ ὑπ' αὐτῶν τῶν διαδόχων τοῦ βενιζελισμοῦ φιλελευθέρων κομμάτων. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ κ. Βενιζέλου δὲν νομίζομεν ὅτι θὰ ἀποφέρῃ τὰ ὀφέλη τὰ ὅποια ἀναμένουν οἱ προτείναντες τὴν ἰδέαν, ἐὰν δὲ ἐξαιρετικῶς ἢ συμβολῇ του εἰς τὴν συζήτησιν περὶ τῶν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πολεμικῶν χρεῶν δύναται νὰ εἴναι χρήσιμος, δὲν φαίνεται ὅτι θὰ συμβῇ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν χρησιμοποίησιν του δι' ὅλα γενικῶς τὰ διπλωματικά ζητήματα τῆς χώρας, ὑπὸ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν τονιζομένων ιδιοτήτων.

Ἡ συζήτησις περὶ τὴν τύχην τῶν ὑπογραφιστῶν Ἑλληνοσερβικῶν συμβάσεων ἐξακολουθεῖ τόσον ἐν Ἑλλάδι, ὅσον καὶ ἐν Σε-

βία. Ὁ κ. Κονδύλης καὶ ὁ νέος ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν κ. Περ. Α. Ἀργυρόπουλος ἐπράξαν καλῶς δηλώσαντες εἰς τὸν ἐνταῦθα διαμένοντα διευθυντὴν τῆς Βελιγραδίνης «Πολίτικα» ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς ὁποίας μετέχουν δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἀποφάσεις, λόγῳ τοῦ ὑπηρεσιακοῦ καὶ μεταβατικοῦ χαρακτήρος τῆς κυβερνήσεως καὶ ἐφ' ὅσον μετὰ τινα καιρὸν τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας θὰ ἀναλάβῃ ὑπουργεῖον προσερχόμενον ἐκ τῆς Βουλῆς τὴν ὁποίαν θὰ ἀναδείξῃ ἡ λαϊκὴ φήφος τῆς 24ης Ὀκτωβρίου.

Ἡ νέα Βουλὴ εἶνε ἡ μόνη ἀρμοδίᾳ ὅπως συζητήσῃ καὶ λάβῃ ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν ὄρων τῶν Ἑλληνοσερβικῶν συμφωνιῶν. Ἡ μετὰ διατυπώσαμεν τὰς ἀντιρροήσεις τῶν ὑπογραφιστῶν συμφωνιῶν. Ἐὰν ἡ Βουλὴ τῆς 24ης Ὀκτωβρίου κρίνῃ ὅτι διάφοροι λόγοι δδὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἀναθεώρησιν ταύτην ἢ ὅτι ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τῶν συμβάσεων ἐξαρτᾶται τὸ δυσμενὲς ἢ μὴ τῆς διατυπώσεως ἐνίων ὄρων αὐτῶν, βεβαίως δὲν θὰ εὐρεθῇ κανεὶς ἀμφισβητῶν τὴν ἐγκυρότητα τῶν συμφωνιῶν.

POLITICUS

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1926

Μετὰ τὸν διακανονισμόν τῆς ἐπαναστατικῆς καταστάσεως διὰ τοῦ σχηματισμοῦ κοινωπολιταριστικῆς κυβερνήσεως ἀσφυκτικῶς ἀγωνιστικῶς μεταξὺ τῆς ἐπαναστατικότητος καὶ τῆς πολιτικότητος, ἔομα φροδίου τοῦ γεννήματος τῆς περιστάσεως, ἴσως δὲ ἐν τινὶ βαθμῇ καὶ τῆς ἀνάγκης, ἤρχισε ὡς ἐνδεικνύετο ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῆς νεοελληνικῆς ψυχροπορίας, ραγδαία ἢ ἐκχυσίς πρὸς τὰ ἔξω τῶν ὑποκρύφον ἐκρήξεων τῆς μεταξὺ τῶν κομμάτων θεμελιώδους ψυχολογικῆς καὶ προγραμματικῆς ἀντιθέσεως, τὴν ὁποίαν συνεκράτει καὶ συνέπνιγε τεχνικῶς καὶ συμβατικῶς ὁ κοινὸς παγκαλὶκὸς ἐπιόλης τῆς δικτατορίας τῆς δυναστεύσεως καὶ τῶν διωγμῶν, παρὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ἐπαναστατικῶν παρασχημάτων καὶ ἀντικρουσέων. Ἀλλὰ, διὰ νὰ διατηρήσωμεν τὸ χρονογραφικὸν δίκαιον τῆς «Ἑσωτερικῆς» Ἑβδο-

μάδος ἡμῶν πρέπει πρῶτον νὰ παραθέσωμεν τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς νέας κυβερνήσεως, αἵτινες εἶνε αὗται.

Ἡ Κυβέρνησις, ἐπομένη εἰς τὴν διὰ τῆς τελευταίας Ἑθνικῆς ἐξεγέρσεως δοθείσαν αὐτῇ ἐντολὴν πρὸς τερματισμὸν τῆς πολιτικῆς ἀνωμαλίας, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησεν ἡ κατὰ τὴν Δικτατορίαν, θὰ ἐπιδιώξῃ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἀναστυλῶντος Δημοκρατικῆς ἐννόμου τάξεως τὴν ἐξασφάλισιν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ θὰ διενεργήσῃ τὴν 24ην προσεχούσας Ὀκτωβρίου ἐλευθέρως καὶ γνησίως ἐκλογάς, ἐπ' αὐτῇ σκοπῇ τῆς ἐπανόδου τῆς Χώρας εἰς τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα.

Ἐν συντονισμῷ πρὸς τὴν προδιαγραφείσαν κυρίαν αὐτῆς ἀποστολὴν, θὰ ἀντιμετωπίσῃ πάντα τὰ ἐπείγουσας φύσεως οἰκονομικὰ καὶ διοικητικὰ προβλήματα, μὲ ἔννοιαν προσπείθειαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς κοινωνικῆς ἀρμονίας καὶ τῆς διοικητικῆς χρηστότητος.

Ἰδιαιτέρα προσπάθεια θέλει καταβληθῇ

ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πλήρη πειθαρχίαν τοῦ Στρατοῦ, τοῦ Σιλόου καὶ τῶν λοιπῶν ἐνόπλων ὑπηρεσιῶν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπ' τευχθῇ ἡ ἀποκλειστικὴ ἀπασχόλησις τῶν Ἑθνικῶν τούτων ὁργάνων εἰς τὰ κρατικά αὐτῶν ἔργα καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀποχὴ αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἀνισιζέως εἰς τὸν πολιτικὸν βίον τῆς Δημοκρατίας.

Θὰ ἐπιδιώξῃ ἐπίσης τὴν διατήρησιν τῆς δημιουργηθείσης ἀλληλεγγύης εἰς τὰς συναρπασίας μετὰ πάντων τῶν Συμμάχων ἐν τῷ μεγάλῳ πολέμῳ Κρατῶν καὶ τὴν διατήρησιν καὶ σύσφρξιν φιλικῶν σχέσεων μεθ' ὅλων τῶν γειτόνων.

Διαπνεομένη δὲ ὑπὸ τῶν ἀγαθωτέρων αἰσθημάτων πρὸς τὸ Σερβικὸν Ἔθνος, πρὸς τὸ ὁποῖον κοινοὶ ἀγῶνες συνέδεσαν τὴν Ἑλλάδα, θὰ προετοιμάσῃ τὴν φιλικὴν λύσιν τῶν ἐκκρεμούντων ζητημάτων, δοθησομένην ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἐκλογῶν μέλλοντος νὰ προέλθῃ Κυριάρχου Ἑθνικοῦ Σώματος.

Ταῦτοχρόνως, ὁ νέος πρωθυπουργὸς πρέσβη πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου καὶ εἰς ἀναλυτικὴν ἐκθεσὶν τοῦ προγράμματος τῆς νέας κυβερνήσεως, εἰπόν, ὅτι αὕτη μόνον τὴν λύσιν τῶν ἐπείγοντων ζητημάτων τῆς χώρας θὰ ἐπιδιώξῃ, ὅτι, ὡς πρὸς τοῦτο, θὰ εὐρίσκειται ἐν ἐπαφῇ μὲ ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα τῆς χώρας, ὅτι τὸ ὑπ' αὐτὸν Ἑθνικὸν Δημοκρατικὸν κόμμα θὰ θέσῃ πρὸς τῶν ἐκλογῶν ἐνὸς ποντοῦ λαοῦ γενικὸν πολιτικὸν πρόγραμμα διακυβερνήσεως τῆς χώρας, θὰ διενεργήσῃ τὰς ἐκλογάς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος, ὡς τοῦ μόνου καταλλήλου διὰ τὴν πραγματοποίησιν ἐκλογικῆς δικαιοσύνης, θὰ καθιερώσῃ ἀπόλυτον ἐλευθεροτυπίαν, ἢ νέα Βουλὴ θὰ ἔχῃ ἐπὶ τι διάστημα πληρεξουσιότητα. Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, θὰ ἐκκαθαρίσῃ ριζικῶς τὸ ζήτημα τῆς ληστείας τῆς Πέτρας, καὶ θὰ καθιερώσῃ παραίτησιν ἀπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀξιώματος τῶν μελλόντων νὰ πολιτευθῶσιν ἀξιωματικῶν.

Ταῦτοχρόνως μὲ τὰς ἐμφανίσεις ταύτας τῆς νέας κυβερνήσεως, ἐξεδηλώθη καὶ ἐπιστοπολήθη κίνησις τῶν ἀξιωματικῶν, καὶ ἰδίως τῶν κατωτέρων, τῶν διαφόρων φρουρῶν, ἐξαρπαικῶς δὲ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, πρὸς λήψιν μέτρων διὰ τὴν ὀριστικὴν πλέον ἀπόσπασιν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τὴν ἐκνομον καὶ πραξικοπηματικὴν ἀνάμειξιν εἰς τὴν πολιτικὴν κίνησιν τῆς χώρας καὶ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Κρά-

τους ἐν γένει, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Γ'. ἐν Θεσσαλονίκῃ Σώματος Στρατοῦ στρατηγὸς κ. Ὁθωναῖος, ὡς ἐντολοδόχος τῶν τοιούτων διαθέσεων τῶν σωματάρχων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, συνεννοήθη μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, συμφώνου ὄντος καὶ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης διακανονίσεως τῶν πραγμάτων.

Ἡ δὴλωσις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ περὶ διενεργείας τῶν ἐκλογῶν τὴν 24ην Ὀκτωβρίου διὰ τῆς ἀναλογικῆς ἐνεφάνισεν ἀμέσως ἔντονον, σχετικῶς πρὸς αὐτὰς κίνησιν τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ὡς καὶ σχετικῶς δηλώσεις τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν. Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος κ. Π. Τσαλδάρης συνεννοήθη διὰ μακρῶν μετὰ τῶν ἐνταῦθα πολιτικῶν φίλων του, ἐξακτῆρισε δὲ τὴν σύνθεσιν τῆς κυβερνήσεως ὡς κομματικὴν μᾶλλον, καὶ μὴ πληροῦσαν διὰ τοῦτο τοὺς ὅρους κυβερνήσεως ἀρμοδίου διὰ τὴν διενέργειαν ἐκλογῶν, αἱ ὁποῖαι νὰ ἐμφανίσωσι γνησίαν τὴν λαϊκὴν γνώμην ἀπεδοκίμασε δὲ τὸ ἀναλογικὸν σύστημα. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς «Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως» κ. Α. Παπαναστασίου ἐδήλωσεν ἰκανοποίησιν ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς νέας κυβερνήσεως, ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Προοδευτικοῦ Φιλελευθέρου κόμματος κ. Γ. Καφαντάρης ἐπίσης ἐξεφράσθη εὐμενῶς διὰ τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς κυβερνήσεως, ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀναλογικὴν, εἶπεν, ὅτι οὕτω δι' αὐτῆς θὰ κατέλθῃ πλέον εἰς τὰς ἐκλογὰς ἕκαστον κόμμα ὑπὸ ἰδίαν σημαίαν. Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Συντηρητικοῦ Φιλελευθέρου κόμματος κ. Α. Μιχαλακόπουλος ἐπεφυλάχθη νὰ κρίνῃ τὴν κυβερνήσιν, ἐτόνισε δὲ ὅτι προέχον σημεῖον, ὡς καὶ χαρακτηριστικὸν τοῦ πνεύματος τῆς νέας κυβερνήσεως, εἶνε ἡ παρ' αὐτῆς λήψις μέτρων πρὸς πλήρη διαφώτισιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἐκτελεσθέντων κατὰ τὸ δεκαετημέριον διάστημα παρὰ τῆς παγκαλὶκῆς τυραννίδος καὶ ἀπολυταρχίας ἀνοσιουργημάτων. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Ἑθνικοφρόνων κ. Ι. Μεταξᾶς ἐπεφυλάχθη ἀπολύτως ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκφερῇ κρίσεις ἐπὶ τοῦ νέου κυβερνητικοῦ συγκροτήματος καὶ τῶν συναφῶν. Ὁ κ. Παπαναστασίου, ἐν μακρῇ συσκευῇ μετὰ τῶν ἐνταῦθα φίλων του, ἀνέπτυξε τοὺς λόγους τῆς δημιουργίας τῆς κυβερνήσεως Κονδύλη, ἀπεφασίσθη δὲ κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην ἡ συγκρότησις Δημοκρατικοῦ

Συνεδρίου εν Θεσσαλονίκη την 15ην Σεπτεμβρίου, προς καθορισμόν του τρόπου της καθόδου του υπ' αυτού κόμματος εις τας έκλογάς και πάντων των συναρῶν.

Πάσαν όμως άλλην άποψιν της δημιουργηθείσης καταστάσεως εκάλυπεν εξ ολοκλήρου σχεδόν ο πολιτικός θόρυβος, ο διεγερθείς εκ του επιμάχου ζητήματος του τούτου της διενεργείας των εκλογών, δια τον όποιον η κυβερνήσις καθώρισεν έσπευσμένως και άποφαστικώς το αναλογικόν σύστημα.

Ο κ. Καφαντάρης, εν σχετικαίς άνακοινώσεσι προς τον Τύπον, άπαντών εις τας διαμαρτυρίας του κ. Τσαλδάρη δια την καθιέρωσιν του αναλογικού δια τας εκλογάς, έθεωρησεν αυτόν αίτιον ατύτης, ειπών, ότι, «εάν ο άρχηγός του Λαϊκού κόμματος έπεθύμει την ενεργειαν των εκλογών δια του πλειοψηφικού συστήματος, ειχεν δλην την εύκαιρίαν να επιτύχη τοϋτο, διευκολύνων την συγκρότησιν οικουμενικής κυβερνήσεως, αθ' όσον ειχεν άποφασισθή ότι επί του εκλογικού συστήματος θα ελαμβάνετο άπόφασις εν ύπουργικῷ συμβουλίῳ. Η άπόφασις του συμβουλίου θα ήτο άσφαλώς υπέρ του πλειοψηφικού, έψ' όσον η πλειονότης των πολιτικών ήγετών, οι όποιοι θα μετείχον της οικουμενικής κυβερνήσεως, είνε κεκηρυγμένη κατά της αναλογικής αντιπροσωπείας».

Ο κ. Τσαλδάρης, άπαντών εις τον κ. Καφαντάρην, άνεκοίνωσεν εις τας έφημερίδας τα εξής.

«Έχων υπ' όφει την κατά την τελευταίαν εν τῷ κυβερνείῳ συνάντησιν των ήγετών των διαφόρων πολιτικών μερίδων μετά του νυν κ. προέδρου της κυβερνήσεως δοθείσαν διαβεβαίωσιν, ότι τα των προσεχών εκλογών έθνικῆς αντιπροσωπείας θέλουσι κανονισθῇ μετά προηγουμένην συνεννόησιν αυτού και τούτων, θεωρώ καθήκον να επιστήσω την προσοχήν του εις την δια των δηλώσεων του κ. Καφαντάρη γενομένην άναγνώρισιν, ότι η πλειοψηφία των ήγετών τούτων, είνε κεκηρυγμένη υπέρ του πλειοψηφικού συστήματος.

Το σύστημα το εφαρμοστέον ως προς τας προσεχείς εκλογάς δεν είνε μόνον ζήτημα νομιμότητος αλλά και ούσιωδώς ενδιαφέρει δια την αποκατάστασιν της τόσον επιδιωκομένης γαλήνης εν τῷ τόπῳ. Σύστημα, ως

το της αναλογικῆς, το όποιον έχει καταδικασθῇ ήδη εις πολλὰς χώρας, ένθα τοϋτο έφημερόσθη, δεν δύναται να καθιερωθῇ παρ' ημῖν υπό τας παρούσας συνθήκας, καθ' όσον δύναται να άγάγη τον τόπον εις άκυβερνησίαν και προξενήσῃ άνωμαλίαν πολὺ μελλομένης από εκείνας τας όποιας διήλθε μέχρι τούδε.

Το σύστημα το εκλογικόν δεν τρέπει να κριθῇ σήμεραν οϋτε από θεωρητικῆς απόψεως, πολὺ δέ ολιγώτερον από ατομικῆς πολιτικῆς ωφελείας, άλλ' από μόνον της άπύψεως του μεγάλου ήδη συμφέροντος της άπ'καταστάσεως εν τῷ τόπῳ ἡμελοῦ πολιτικοῦ βίου. Θεωρῶ δέ καθήκον επιτακτικόν να διαδηλώσω εις τον λαόν, ότι αναλογικόν σύστημα εφαρμόζόμενον σήμεραν, το όποιον ήθελε κατατηρήσει την εκλεγχομένην έθνικὴν αντιπροσωπείαν εις πλείστας μικράς πολιτικές μερίδας και ομάδας, όχι μόνον εις άκυβερνησίαν δύναται να περιανέγῃ τον τόπον, αλλά και να προαγάγῃ τάσεις τινὰς κοινωνικῶς επικίνδυνους, ατινες εϋτυχῶς εἰσέτι δεν έξεδηλώθησαν εις πραγματικότητα εν τῇ χώρᾳ μας.

Και το Λαϊκόν κόμμα, υπέρ πάν ἄλλο άγωνιζόμενον διὰ την γαλήνην και ήσυχίαν, δεν δύναται η ν' αγωνισθῇ μετά πάσης δυνάμεως προς εδραίωσιν τούτων. Ο λαός, επιζητήσας κατ' αὐτάς τον σχηματισμόν οικουμενικῆς κυβερνήσεως, απέβλεπεν εις τον καταρτισμόν ισχυρᾶς τοιαύτης. Θ' άντέκειτο δ' ὅλως εις την τοιαύτην εύλογον του λαοῦ επιθυμίαν, όταν δια της εφαρμογῆς του αναλογικού συστήματος κατελήγμεν εις την δυσχερείαν του καταρτισμοῦ και άσθενούς καν κυβερνήσεως.

Ο κ. Παπαναστασίου προέβη άφ' έτέρου εις τας έθῆς αντιδηλώσεις.

«Λυποῦμαι δια την ὅλως άδικαιολόγητον έπιμονήν του κ. Τσαλδάρη. Δεν θα έκταθῶ σήμεραν δια να επαναλάβω ότι πολλάκις έτόνισα, ότι δηλαδή το αναλογικόν εκλογικόν σύστημα είνε το μόνον που άσφαλίζει κοινοματικὴν δικαιοσύνην και γνησίαν εκδήλωσιν του λαϊκοῦ φρονήματος. Ότι υπέρ της αναλογικῆς είχε κηρυχθῇ το λαϊκόν κόμμα επί Γούναρη και το μεταρρυθμιστικόν επί Στράτου και ότι ο νόμος, ο όποιος πρόκειται να δημοσιευθῇ, έψηφίσθη κατ' άρχήν από την έθνικὴν συνέλευσιν, η όποία προηγουμένως

έδωσε ψήφον εις τρεῖς κυβερνήσεις, την υπό τον κ. Βενιζέλον, τον κ. Καφαντάρην και την πρώτην δημοκρατικὴν, αἱ όποιαι άνέγραψαν ρητῶς εις τας προγραμματικές των δηλώσεις την καθιέρωσιν της αναλογικῆς αντιπροσωπείας...»

Ο κ. Μεταξάς άνεκοίνωσεν, ότι καιτοι κεκηρυγμένοι υπέρ του πλειοψηφικοῦ συστήματος, εν τούτοις θα άνεχθῇ το αναλογικόν, κατοργουμένου του κόμματός του υπ' αὐτό εις τας εκλογάς. Δια μακροῦ δέ ἄλλου άνακοινωθέντος αὐτοῦ, εκθέτει τὰ των ματαιωθεισών συνεννοήσεων των άρχηγών δια την οικουμενικὴν, «ὅπως θέσῃ ποδ της κοινῆς γνώμης τὰ στοιχεῖα, επί των όποιων εβάσισε την ιδικήν του πολιτικὴν ένένοιαν κατά τὰς ήμέρας της κρίσεως» ως προς δέ την κατά το παρελθόν και την περαιτέρω συνεργασίαν των κομμάτων, εἶπε τα εξής. «Εἰμαι υποχρεωμένος να δηλώσω ότι η μέχρι τούδε συνεργασία των κομμάτων καθίσταται πλέον άσκοπος και ματαία. Εἶνε γνωστὸν ότι δεν έχον ἐγὼ την πρωτοβουλίαν της προδ' μηνών επιτευχθείσης μεταξύ βενιζελικῶν και αντιβενιζελικῶν κομμάτων συμπράξεως.

Οφείλω όμως να δημολογήσω ότι η σύμπραξις αὕτη των πολιτικῶν κομμάτων επέφεσεν αγαθάτα αποτελέσματα. Κατόπιν όμως του ναυαγίου της οικουμενικῆς κυβερνήσεως και των λόγων δι' οὓς το ναυάγιον τοϋτο προήλθε, η περαιτέρω συνέχισις της συμπράξεως ταύτης δεν έχει κανένα σκοπόν. Μένει ὡς σταθερόν απόκτημα η μεταξύ των πολιτικῶν κομμάτων κατάπαυσις της αμοροποικ' έριδος και της δξύτητος των παθῶν».

Η αντίδοσις κατά της Αναλογικῆς εἶχε λήθῃ εις άποστολήν κοινῆς επιτροπῆς παρὰ του Λαϊκοῦ του Μεταρρυθμιστικοῦ κα' του υπό τον κ. Λεμερτζήν Ένωτικοῦ Ποσοδευτικοῦ κόμματος προς τον κ. Προδ'πουργόν, εκ των κ. κ. Κ. Λυκουρέζου, Γ. Μερχούρη, Γ. Σωτηριάδου και Σπ. Τσακοπούλου, ητις άνέπτυξε προς αὐτόν δια μακρῶν τὰς έναντίον της Αναλογικῆς επιχειρήματα, τονίσασα, ότι καιτοι τ' άνωτέρω κόμματα εϋνοοῦνται υπ' αὐτῆς, διότι έχουσιν οὕτω εξησφαλισμένην την επιτυχίαν των στελεχῶν των, εν τούτοις, επειδή δι' αὐτῆς θα δημιουργηθῇ κατάτησις των κοινοματικῶν δυνάμεων, μέλλουσα να ὀδη-

γήσῃ την χώραν εις άκυβερνησίαν, προς τούτοις δέ οι εκλογεῖς γίνονται τυφλά δογανα των κομμάτων, στερούμενοι της ελευθερίας της εκλογῆς ικανῶν προσώπων, επί πλέον δέ θα εἰσέλθουν εις την Βουλὴν δογανώσε'ς, ατινες θα θέσωσιν εις κίνδυνον, λόγω των βλέψεων και του πνεύματος αἰτῶν, την ὁμαλήν εξέλιξιν των κοινοβουλευτικῶν εργασιῶν δια τοϋτο τάσσονται άπολύτως έναντίον της Αναλογικῆς. Ο κ. Προδ'πουργός έτόνισεν, άπαντών, ότι πάντως η Αναλογική καθιερού εκλογικὴν δικαιοσύνην και ισότητα, δεν δύναται δέ και εξ ἄλλου λόγου αὐτὸς να προτιμήσῃ το πλειοψηφικόν σύστημα, ὡς υποστηρίξας την υπεροχήν του Αναλογικοῦ και εν τῇ κοινοβουλευτικῇ επιτροπῇ της Α' Συνελεύσεως, της όποιας επιτροπῆς ήτο μέλλος, ψηφίσας υπέρ αὐτοῦ.

Ο κ. Σωτηριάδης επέλεξεν, ότι η ψηφίσασα κατ' άρχήν τον Νόμον περι Αναλογικῆς Συνέλευσις μονομερῶς αντιπροσώπευε τον Ελληνικόν λαόν. Αναρμυδία δια τούτου αποφαινεται περι εκλογικῶν συστημάτων, ο κ. Προδ'πουργός εἶπεν εν τέλει, ότι θα συνεφώνει δια το πλειοψηφικόν, εάν ὅλοι άνεξαρέτως οι άρχηγοι συνεφώνουν επ' αὐτοῦ, προσέθεσε δέ ότι πιθανῶς να συνεννοηθῇ εν νέῳ μετά των άρχηγῶν επί του ζητήματος. Μεταξὺ σημαινόντων παρογόντων των άνω τριῶν κομμάτων και των κεκηρυγμένων υπέρ του πλειοψηφικοῦ βενιζελικῶν κομμάτων συνεζητήθη σοβαρῶς το ζήτημα της άποχῆς αὐτῶν από των εκλογῶν, εάν δεν διενεργηθῶσι δια του πλειοψηφικοῦ συστήματος.

Ο κ. Τσαλδάρης, σχετικῶς προς το διαμφοριζόμενον, ότι και ὅλα τὰ βενιζελικά κόμματα ειχον μείνει σύμφωνα, κατά την συνεννόησιν των κομμάτων δια την Προδ'ρικὴν εκλογίαν, υπέρ του πλειοψηφικοῦ συστήματος, άνεκοίνωσεν εις τον Τύπον τα εξής.

«Τούτο προκύπτει και εκ της προς ἐμὲ, από 24 Μαρτίου ε. ε., επιστολῆς του κ. Μιχαλακοπούλου, ὁμιλοῦντος και εξ ὀνόματος των εν Θήρᾳ τότε πολιτικῶν έξορίστων κ. κ. Καφαντάρη και Παπαναστασίου. Καί εντῇ επιστολῇ ταύτῃ ρητῶς φέρεται. «Τὰ κόμματα, ἐπ' ὀνόματι των όποιων ὁμιλῶ, επιθυμοῦντα διακαῶς την επίτευξιν κανονικοῦ πολιτικοῦ βίου, υποχωροῦν εις την και προτιμῶν έκφρασθεῖσαν, επιθυμίαν του Λαϊκοῦ κόμματος και θυσιάζουν τον πρωταρχικόν δ-

ρον του πολιτικού των προγράμματος, τὸν τῆς ἀναλογικῆς ἐκλογῆς.

Εν μέσω δμως τοῦ διὰ τὴν Ἀναλογικὴν ἀγῶνος ἐξεργάγῃ καὶ ἄλλῃ, μᾶλλον ἀπροσδόκητος, μάχη μεταξὺ τοῦ κ. Προθυπουργοῦ καὶ τοῦ κ. Καφαντάρη, διὰ σφοδροτάτου ἁθροῦ ἐν τῷ ἐπαναλαβόντι τὴν ἐκδοσὶν τοῦ «Ἐλευθέρου Λόγου» ζητήσαντος τὴν ἐπίσπευσιν τῶν προκαταρκτικῶν ἐνεργειῶν διὰ τὴν ἀποκάλυψιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ποινικῶς καὶ πολιτικῶς ἐνεχομένων παραγόντων τοῦ καταλυθέντος καθεστώτος, καὶ διὰ τοῦ τέως δικτάτορος, πρὸς τούτοις δὲ ὑποστηρίξαντος ὅτι καὶ ἄνευ τῆς ἐπαναστατικῆς παρεμβάσεως τοῦ κ. Κονδύλη θὰ ἀπεσυνετίθετο πολὺ ταχέως τὸ παγκαλικὸν καθεστὼς καὶ τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς συμφερότερον ἐν γένει διὰ τὴν χώραν. Ὁ κ. Καφαντάρης ἐπεχείρησε νὰ παραστήσῃ κατόπιν, δι' ἀπαρτήσεως του εἰς ἀπάντησιν τοῦ κ. Κονδύλη εἰς τὸ ἄθροον του, ὅτι δ. κ. Κονδύλης ὁργάνωσε τὴν ἐπανάστασιν κυρίως διὰ νὰ χοιρῇ τὸν ποινικοποινικὸν καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ κράτος του, ἠθέλησε δὲ καὶ νὰ γελοιοποιήσῃ αὐτὸν. Ἐκθέτων παλαιότερα σχέδια τοῦ ἀνατροπῆς τοῦ Πανκάλου, φαινόμενα παιδαριώδη. Πρὸς τούτοις εἰς τὸν «Ἐλευθέρον Λόγον» ἐδημοσίευσεν αὐτοχρόνως καὶ ἄθροον τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου, ἐντονώτατα ἀπαιτοῦντος καὶ αὐτοῦ τὴν ταχίστην εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τοῦ κ. Πανκάλου καὶ τῶν συνεργατῶν τοῦ. Ὁ κ. Κονδύλης ἀντεπεξῆλθεν ἐπανειλημμένως κατὰ τοῦ κ. Καφαντάρη, δι' ἐννοήσεων ἀνακινώσεων πρὸς τὸν Τύπον, καὶ ἐξήγησε τὰ τῆς ἀπαιτήσεως, κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὸ στοιχειῶδες δίκαιον, ἀπαιτούμενης νομοθετικῆς καὶ ἄλλης προπαρασκευῆς, διὰ τὴν ἐσαγωγὴν εἰς δίκην τῶν ἐνόχων κατὰ τὴν δικτατορίαν. Τὸν κατήγγειλε δὲ ἀπεριφρόστως καὶ ὡς ὑποκινούντα τὸν στρατὸν εἰς νέαν στάσιν. Ἡ βία αὕτη δημοσιογραφικὴ μορμαχία καὶ αὐτοαποκάλυψις μεταξὺ τῶν κ.κ. Κονδύλη καὶ Καφαντάρη φαίνεται ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ' ἄπειρον μὴ δυνάμενοι δὲ δεδωμένως νὰ τὴν παρακολουθήσωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς, ἐκδηλούμεν μόνον τὴν ἀποδοκίμασιν μας κατὰ τοιαύτης τακτικῆς πολιτικῶν καὶ ὑπευθύνων ἀνδρῶν, ἐν χρησιμότητι τῆς πατρίδος ὧραις.

Πολλὰ ἐγράφησαν καὶ ἐθρυλήθησαν ἐν τῷ

μεταξὺ περὶ κινήσεως ἀξιωματικῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀντικατάστασιν αὐτῆς δι' οἰκουμενικῆς, ἀποδειχθέντα οὐχὶ τρόπον βάσιμα μέχρι τοῦδε.

Εν τῷ μεταξὺ δμως ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἡ δημοσίευσις τοῦ σχετικοῦ μετὰ τὴν Ἀναλογικὴν Νόμου, «περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν» τηλεγραφουμένου κατόπιν δὲ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τὸ ἐσπείρης ἡμέρας διενεργείας τῶν ἐκλογῶν, ἦτοι αὐτοῦ τὰ Διατάγματα περὶ Ἀναλογικῆς καὶ ἡμέρας διενεργείας τῶν ἐκλογῶν, ἦτοι.

α') Περὶ κυρώσεως τοῦ Συντάγματος τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς. β') Περὶ ὁρισμοῦ ἡμέρας διενεργείας τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. γ') Περὶ κατανομῆς τῶν βουλευτικῶν ἐδρῶν κατὰ ἐκλογικὰς περιφερείας καὶ δ') Περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν.

Τὸ προτασσόμενον τοῦ Συντάγματος διατάγμα συγκείμενον ἐξ ἐνὸς μόνον ἁθροῦς ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἐχόντες ὑπ' ὄψει 1ον) τὸ ἀπὸ 30 Ἰουνίου φήμισμα τῆς 4ης τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ 2ον) τὸ ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου 1920 Σύνταγμα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, τίθεμεν εἰς ἐφαρμογὴν τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω Ἐπιτροπῆς Σύνταγμα, ἀποτελοῦν τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας»

Τὸ ἀκροτελευταῖον ἄθροον 12 τοῦ Συντάγματος ἀπηλείφθη, καθ' ὅσον σχετικὴ διάταξις ἐτέθη εἰς τὸ Διάταγμα περὶ προνοῦ-
ἐξως τῶν ἐκλογῶν. Διὰ τοῦ ἀπαλειφθέντος ἁθροῦς ὁρίζετο ὅτι τὸ Σύνταγμα «θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Δ'. Ἐθνικὴν Συνέλευσιν».

Τὸ Διάταγμα περὶ ὁρισμοῦ ἡμέρας διενεργείας βουλευτικῶν ἐκλογῶν ὁρίζει ἡμέραν διενεργείας αὐτῶν τὴν 24ν Ὀκτωβρίου 1926 ἡμέραν Κυριακὴν καθ' ἅπασαν τὸν Κόσμον. Ἡ μέλλουσα οὕτω νὰ συγκροτηθῇ Βουλὴ θὰ συνέλθῃ εἰς πρώτην συνεδρίαν τὴν 11ν Νοεμβρίου.

Ἐπὶ δεκαπενθήμερον ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς, ἡ νέα Βουλὴ θὰ ἔχῃ ἀναθεωρητικὴν δύναμιν διὰ νὰ ἐπιφέρει τὰς ἀναγκαίας τροποποιήσεις καὶ κυρωθῇ τὸ Σύνταγμα.

Αἱ βουλευτικαὶ ἔδοαι, διὰ τοῦ Διατάγματος περὶ κατανομῆς τῶν ἐδρῶν ὁρίζονται εἰς 286.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΚΩΝΣΤ. ΔΕΜΕΡΤΖΗ

Ὁ κ. Δεμερτζῆς προέβη εἰς τὰς ἀκολούθους δηλώσεις πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου:

«Λυποῦμαι βαθύτατα διότι δὲν κατωρθώθη ὁ σχηματισμὸς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως. Ἀπὸ μακροτάτου χρόνου μαχόμενος ὑπὲρ τῆς συμπράξεως τῶν δύο πολιτικῶν κόσμων τῆς χώρας πρὸς ἐπίλυσιν οὐσιωδῶσεως διαφορῶν καὶ κατάπυσιν πολιτικῶν ἀγῶνων, εἶνε φυσικὸν νὰ θλίβωμαι, βλέπων ὅτι τοιαύτη προσπάθεια ἐξακολουθεῖ νὰ ματαιοῦται πρὸς ζημίαν τοῦ ἔθνους. Ὅφειλω τοῦτο ἔνεκα νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους, οἵτινες ἔφερον εἰς τὴν ματαίωσιν τῆς τοιαύτης προσπάθειας, ἵνα κρίνῃ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς περὶ τῶν εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἀνηκουσῶν εὐθυνῶν.

Κατὰ τὰς προηγηθείσας τῆς τελικῆς ἐν τῷ Κυβερνήτῳ συσκέψεως συνεδριάσεις ἐν τῇ οἰκίᾳ μου διεπιστώθη ἡ ὁμόφωνος γνώμη τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν ὅτι ἐπιβάλλεται ὁ σχηματισμὸς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὸν κύριον, τὸν σχεδὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν ὅπως ὁ στρατός ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἔργα του, ἵνα εὐθὺς ἀμέσως χωρήσωμεν πρὸς ἐκλογὰς δι' ὑπερσυναγωγῆς Κυβερνήσεως. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τῆς παγκαλικῆς δικτατορίας κινήματος στρατηγὸς Κονδύλης ἠξίωσε εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην συνάντησιν τὴν προεδρίαν τῆς τοιαύτης Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰ χατοφυλάκια τῶν πολεμικῶν Ὑπουργείων ἐπομένως ἦτο εὐλογον ἡ συζήτησις νὰ στραφῇ κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας συσκέψεις μας ἐπὶ τῆς ἀξιώσεως ταύτης τοῦ κ. Κονδύλη. Ἦτο φυσικὸν νὰ ἐρευνήσωμεν ἂν αἱ ἀξιώσεις αὗται τοῦ κυρίου Κονδύλη ἦσαν φέσεως τοιαύτης ὥστε καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν νὰ παρέχεται ἔδρα πρὸς κατάρτισιν ὑπευθύνου πολιτικῆς Κυβερνήσεως ἢ αἱ ἀξιώσεις αὗται θὰ ἐματαιῶν ἐν τῶν προτέρων τὸν σχηματισμὸν ὑπευθύνου πολιτικῆς Κυβερνήσεως καὶ θὰ παρίσταντο τοιαύτην τινὰ Κυβέρνησιν ὡς ἐξάρτημα τῶν ἀξιωματικῶν οἱ ὅποιοι ἀνέτρεψαν τὴν δικτατορίαν Παγκάλου καὶ δὲν θὰ ἄφινον αὐτὴν ἐδιατάρακτον ὅπως χωρήσῃ εἰς τὰ ἔργα τῆς. Διὰ τοὺς ἀντιβενιζελικούς δὲ ἀρχηγούς ἐπῆρχε καὶ ἡ ἴδια τέρα ὑποχρέωσις νὰ ἐρευνήσῃ κατὰ πόσον ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη σύνθεσις τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐξησφάλιζε καὶ ἄνευ τοῦ κ. Κονδύλη εἰς τὰ στρατιωτικὰ Ὑπουργεῖα τὴν ἀνασύνταξιν τοῦ στρατεύματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς στρατιωτικῆς ἀρετῆς καὶ ἀξίας, ἣν ἀνασύνταξιν προέτεινε ὁ κ.

Κονδύλης ὡς κύριον σκοπὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν ὅποιαν ἢ οὐ φυσικὸν ν' ἀποδεχθῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομματικῶν ἀμοιτέρων τῶν παραταξέων.

Κατὰ τὴν τελικὴν σύσκεψιν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, ὅλγον πρὸ τῆς μεταδόσεως εἰς τὸ Κυβερνήτῳ, διεπιστώθη ὅτι, διὰ νὰ προβῇ ἡ τοιαύτη Κυβέρνησις τὸν κονδυλικὸν καὶ στρατιωτικὸν χαρακτῆρα, οἱ μὲν βενιζελικοί ἀρχηγοὶ ἐδέχοντο τὸν κύριον Κονδύλην ὡς Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, κατ' οὐδένα δὲ λόγον παρεδέχοντο ὅπως εἶνε συγχρόνως καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν, ὁ κ. Τσαλδάρης ἐδέχετο μὲν αὐτὸν ὡς Ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν Ὑπουργείων, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, πρὸς τὴν γνώμην δὲ ταύτην συντάχθη καὶ ἐγώ, ἀπὸ προηγουμένως ἀπεκλείσθη παρὰ τῶν βενιζελικῶν ἀρχηγῶν ἡ γνώμη μου, ὅπως ἐν περιπτώσει πρωθυπουργείας τοῦ κ. Κονδύλη, ἀναλίσβω ἐγὼ τὰ στρατιωτικὰ Ὑπουργεῖα ὡς πρόσωπον κοινῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐπιτύχωμεν οὕτω ἐν ἀμερόληψῃ καὶ ἀνακάθαρσιν τοῦ στρατεύματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ ἀρετῆς καὶ μίαν τῶν πολιτικῶν ἀντικλήσεων. Μόνος δὲ κ. Μεταξᾶς ἐδέχετο τὸν κ. Κονδύλην ὡς Πρωθυπουργὸν καὶ ὡς Ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν Ὑπουργείων.

Ἐπομένως ἡ ἀποκρουστικότητα τῶν γνώμων ἔφερον ὅλους τοὺς ἀρχηγούς, πλὴν τοῦ κυρίου Μεταξᾶ, ὡς ἐχθροὺς τῆς συγκεντρώσεως τῆς Προεδρίας καὶ τῶν στρατιωτικῶν Ὑπουργείων εἰς χεῖρας τοῦ κ. Κονδύλη. Ὁ κ. Κονδύλης, ἀκούσας τὰς γνώμης ὅλων τῶν ἀρχηγῶν, ἐδήλωσε τελικῶς ὅτι οὔτε τὴν πρωθυπουργίαν ἠδὲ τὰ τὸν ἀπλῶς οὔτε τὰ στρατιωτικὰ Ὑπουργεῖα. Ὡς δικαιολογίαν δὲ τῆς τοιαύτης ἀξιώσεως τοῦ προέδρου ὅτι ἡ στρατιωτικὴ κατάσταση εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἄνευ οὐτοῦ, οὐδὲν ἄλλος τὰς ἀνωτέρω ἰδιότητες οὔτε εἰς τὰ Ὑπουργεῖα θὰ ἠδυνάμεθα νὰ μεταδώμεν, ἐμποδίζόμενοι παρὰ τῶν παραγόντων τοῦ στρατεύματος. Κατόπιν τῆς τοιαύτης ὁμολογίας τοῦ κ. Κονδύλη ἦτο φυσικὸν νὰ ἐπιμενωμεν εἰς τὰς ἀπόψεις μας. Διότι Οἰκουμενικὴ δὴν Κυβέρνησις, ἡ ὅποια, μετὰ τὴν ἐκ νέου ἐγκατάστασιν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας δὲν θὰ εἶχεν, ὀριζομένη, τὴν δύναμιν νὰ μεταδῇ εἰς τὰ Ὑπουργεῖα, διότι θὰ ἐνεφανίζοντο οἱ κ.κ. Ντερτιλῆς καὶ Ζέρ-

βας—ἀναφέρω τὰ ὀνόματα μόνον τούτων, διότι ἀπέκτησαν σχετικὴν τινα ἀθανασίαν περὶ τὰ κινήματα—ἔνα τὴν ἐμποδίσωσι, δὲν θὰ ἦτο ὑπεύθυνος πολιτικὴ Κυβέρνησις, ἐκπροσωποῦσι κατὰ ἱερχήριον τὰς γνώμας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦ ἀξιούτου τὴν κατάπαυσιν τῆς στρατοκρατίας, ἀλλὰ ἦτο ἀπλούστατα Κυβέρνησις ὑποτακτικῶν εἰς τοὺς σήμερον κρατούντας. Ἀλλὰ δὲν ἐπολεμήσαμεν τὴν παγκοσμίου δικτατορίαν διὰ νὰ ἀπηρετησώμεν ἄλλους στρατοκράτας. Οὐδὲ ἦτο δυνατόν νὰ πιστεύσωμεν τὰς διαδοχὰς τοῦ στρατηγικοῦ Κονδύλη, διὲν διὰ τῆς παρ' αὐτοῦ προτεινομένης Κυβερνήσεως θὰ ἐπεδύλλετο εἰς τοὺς ἐκ τοῦ ἄφαντος διευθύνοντας πράγοντας, ἐφ' ὅσον οὗτος δὲν εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν δύναμιν νὰ παρῶν μέρους τοῦλάχιστον τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας εἰς τοὺς ὑπευθύνους πολιτικούς ἀρχηγούς. Οὐδὲ θὰ ἦτον θεμιτὸν νὰ συμπεράξωμεν μετὰ τοῦ κ. Κονδύλη ὡς ἐπαναστάτου, συγκεντρούντος ὁλόκληρον τὴν στρατιωτικὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἡγεσίαν τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ ἀπομυκρύνωμεν εὐθὺς ἀμέσως τοὺς τέως στολοδόχους τῆς παγκοσμίου δικτατορίας, μετ' ὧν ὁ κ. Κονδύλης ἔκαμε τὸ κίνημα του, οὗτε τέλος θὰ συνετελοῦμεν ἐν τῷ διηρημένῳ στρατεύματι εἰς παλίωσιν τῆς γαλήνης καὶ τῆς τάξεως, ἐάν μόνον διὰ τῆς κονδυλικῆς μερίδος ἡθελόμεν ἀποπειραθῆναι νὰ καταπολεμήσωμεν ὅλας τὰς ἄλλας.

Τὰς ἀληθείας ταύτας εἶχον κατέδει, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, καὶ οἱ βενιζελικοὶ ἀρχηγοί, οἱ ὅποιοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχοντο τὸν κ. Κονδύλην ὡς Ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν Ὑπουργείων. Προκληθέντες ἐν τῷ Κυβερνήσει ὡς διατυπώσωσιν ἐκ νέου ἀπεριφράστως τὴν γνώμην τῶν ταύτων, ἠρνήθησαν νὰ ἐσέλθωσιν εἰς τὴν συζήτησιν, προδιδόντες ὅτι μετὰ τὴν διαφωνίαν ἡμῶν διὰ τὸ ζήτημα τῆς Προεδρίας τοῦ κ. Κονδύλη, ἐπεριττενε ἡ συζήτησις αὕτη! Ἀλλ' αἱ ὑπαρξούσαι αὐταὶ δὲν μὲν δίδουσιν ἀκόμη τὸ δικαίωμα νὰ πιστέω, ὅτι θὰ παρεδέχοντο τὸν κ. Κονδύλην ὡς Πρωθυπουργὸν καὶ Ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν Ὑπουργείων, ἀφοῦ ὁλίγην ὥραν προηγουμένως ἀπέκλειον αὐτὸν ἐκ τῆς δευτέρας ἰδιοῦσης. Ἐπομένως ἡ μεταβολὴ τῆς δηθεν Οἰκουμένης Κυβερνήσεως, ὡς ἐφαινόσθη αὐτὴν ὁ κ. Κονδύλης, θὰ ἐπῆρχετο ἐκ τῶν βενιζελικῶν ἀρχηγῶν, ἀφοῦ οὗτοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχοντο αὐτὸν εἰς τὰ στρατιωτικὰ Ὑπουργεία, ὁ δὲ κ. Κον-

δύλης ἐπεμενε ἀνεθότως ὅπως παρμενῆ καὶ ὡς Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν.

Ὅτως ἔχουσι τὰ πραγματὰ. Τὴν ὑπεύθυνον Οἰκουμένην Κυβέρνησιν, τὴν ὅποιαν ἐπεθύμησεν ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἐματῶσεν ὁ κ. Κονδύλης, τὰς ἀξιώσεις τοῦ ὁποῦ ἐδέχθη μόνον ὁ κ. Μεταξῆς ἀνεπιφυλάκτως ἐν τοῖς συμβουλλοῖς καὶ ἐν τῷ Κυβερνήσει. Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ ἡ προσπάθεια ὅπως ἀποβάλλω τὴν εὐθύνην τοῦ μὴ σχηματισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ὅποιαν ἤλπισεν ὁ κ. Κονδύλης. Ἀπ' ἐναντίας εἶμαι ὑπερήφανος ὅτι καὶ τὴν φορὰν ταύτην δὲν παρεξέκλινον τῶν ἀντιστρατοκρατικῶν μου πεποιθήσεων, ἐν τῇ προσπάθειά μου ὡς ἀπηρετῶ τὸ ἔθνος καὶ τὸν ἐθνικὸν στρατόν. Ἦτο δὲ μέγιστον τὸ λάθος τῶν βενιζελικῶν ἀρχηγῶν, διὲν δὲν ἐπείδεον παρ' ὅλην τὴν καλὴν τῶν θέλησιν τὴν εὐστόθειαν ἐκείνην, ἡ ὅποια θὰ ἀπηρετῶτο ὅπως καθιερούον ἑριστικῶς τὰ κινήματα καὶ οἱ διάφοροι κινήματα καὶ οἱ λοιποὶ ἀνεύθυνοι παράγοντες τῶν διαφόρων καταστάσεων. Τὸ δὲ λάθος αὐτῶν ἀποδίδει ἀκόμη μεγαλύτερον ἐφ' ὅσον προσπάθουν νὰ ἐπιρρίψουν τὴν εὐθύνην τῆς μεταπτώσεως μετὰ ἀληθοῦς Οἰκουμένης Κυβερνήσεως εἰς τὸν κ. Τσαλδάρην καὶ ἐμέ. Αἱ περιστάσεις δὲν ἐπιτρέπουν ἐλιγμούς. Ἐχὼ δὲ πάντοτε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐλθῇ στιγμή, ἐκ τῆς ὑπερτέρας ἀνάγκης, ὅποτε θὰ καταπύξουν οἱ τοιοῦτοι ἐλιγμοὶ καὶ θὰ προσπαθήσωμεν ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ νὰ σώσωμεν τὸν δῆμιον τοῦτον τόπον. Ἡ ἀντίθετος πρὸς ἡμᾶς παράταξις πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι μόνη δὲν δύναται νὰ σώσῃ τὴν χώραν, ἀλλὰ θὰ βοηθῇ αὐτὴν θαυότερον εἰς τὴν ἀνωμαλίαν.

ΕΝ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΤΟΥ κ. Δ. ΜΑΞΙΜΟΥ

Παρὰ τοῦ εἰς Σάλο Ματσορε διαμένοντος κ. Δ. Μαξίμου, ἐλάβομεν τὸ κάτωθι τηλεγράφημα.

ΣΑΛΟΣ ΜΑΤΣΟΡΕ 24 Αὐγούστου.—
Εὐαρεστηθῆτε παρακαλῶ νὰ διαφεύγητε τὰς δημοσιευθείσας εἰς ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα ἀνακοινώσεις ἐξ ἐμοῦ δῆθεν προεχομένης, τῶν ὁποῦν σήμερον μόλις λαμβάνω γνώσιν. Δὲν ἦτο ἄλλως τε δυνατόν νὰ προβῶ εἰς τοιαύτας δηλώσεις ἀφοῦ κοινὰ τὴν «ἐπὶ τὴν διαμονήν μου εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐδήλωσα κατηγορηματικῶς, διὰ ἀποφασίς μου ἀμετά-

τρέπτος εἶνε νὰ μὴ ἀναμιχθῶ εἰς τὴν πολιτικὴν. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἐδήλωσα πρὸς φίλους μου, μετ' ὧν εἶχον τὴν τιμὴν νὰ συνομιλήσω ἐπὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διὰ θεωρῶ ἀπαραίτητον τὴν συνεργασίαν τῶν οὐνοδαιοτέρων παρογόντων τῆς παρατάξεώς μας εἰς ἐνὶ ὅλῳ μέτωπον, διότι τότε μόνον θεωροῦ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀσφαλῆ.

Ἡ ἔνωσις εἶνε σήμερον εἰς πλέον ἐπιβεβημένη, καὶ ὡς Ἑλλήν καὶ πιστὸς στρατιώτης τῆς παρατάξεώς μας, ἐξορκίζω πάντας τοὺς ἀρχηγούς ὅπως καταβάλλωσι πᾶσαν πρὸς τοῦτο προσπάθειαν. Ὁρεῖται νὰ δηλώσω διὰ κατὰ συναντήσεις ἀ: ἔσχον μετὰ

φίλων τοῦ κ. Μεταξῆ ἀπεκόμισα τὴν ἐντύπωσιν διὰ εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὰς ἀπόψεις ταύτας. Ἐλπίζω διὰ ἐνδοκίμως εἰς τὸ τέμα τῶν δεινῶν καὶ διὰ θὰ ἐνεργηθῶσι τάχιστα τίμια ἐκλογὰ ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τῆς χώρας Κυβερνήσις προερχομένη ἐκ τῆς σαφούς ἐνυμηγορίας τοῦ λαοῦ, πρὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ προέπει νὰ τεθῇ σφῶς ἡ κατάσταση. Μόνον τοιαύτη Κυβέρνησις θὰ δυνηθῇ νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν λήψιν οὐκ ἐκ μέρους, τὰ ὅποια ἀπαιτεῖ ἡ σημερινὴ κρίσις μὲν οὐκ οὐκ σιγῇ, τὴν ὅποιαν διέχεται ἡ Πατρίς.

Δ. ΜΑΞΙΜΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Η ΜΑΤΑΙΩΣΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ

ΠΑΡΙΣΙΟΙ 26 Αὐγούστου.— Ὁ τηλεγράφος ἀγγέλει ἡμῖν τὴν ματαίωσιν τῆς Οἰκουμένης Κυβερνήσεως ἐξ ἀφορμῆς τῶν γνωστῶν ἀντιρροήσεων τοῦ ἀξιοκτιμωμένου ἡγέτου τοῦ Αἰτικοῦ κόμματος, καὶ παρακαλῶ θεωρῶς τὸν ἐντιμὸν ἰδεολόγον διευθυντὴν τῆς διηγεροῦς «Νέας Ἐποχῆς» ἥτις διεξήγαγε σκληρὰ καὶ σταθερὸν δόσον καὶ οὐροκίνδυνον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅπως ἐπιτρέψῃ εἰς ἕνα μακρὸν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1922 βιοῦντα, νὰ ἐκδέσῃ ἀπὸ τῶν σιγῶν αὐτῆς τὰς ἀπόψεις τοῦ ἐπὶ τῆς δημιουργήσεως αὐτοῦ καταστάσεως.

Ἡ ἄμεσος ἐλπιμαφορὰ τῆς χώρας εἰς τὸν κοινοβουλευτισμὸν καὶ τὴν συνταγματικότητα, ἡ ἀποκρήσις καὶ ἡ πλήρης ἐξαφάνισις παντὸς στοιχείου καὶ πάσης ἀποψέως ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ ἡμῶν, ἀπορροεσάσης ἐκ τῆς γνωστῆς τακτικῆς τοῦ βενιζελισμοῦ κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, κατέστη τοσοῦτον ἐπιτακτικὴ, ὥστε τῆς κατεργασίας τῶν πάντων ἐν Ἑλλάδι παρὰ τῶν καθιστώμενων τῆς τυραννικότητος καὶ τῆς πολιτικῆς ἀνδραγαθίας, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ βενιζελιογενῆ πολιτικά κόμματα νὰ ὠδήγησιν εἰς ἀμεσον συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν μετὰ τῶν ἀντιπάλων πολιτικῶν κομμάτων, τῶν ἀρχῶν ἐν προσηγορίᾳ τὸν συνταγματισμὸν καὶ τὴν νομιμότητα. Εἶνε λοιπὸν λίαν εὐλογον νὰ θεωρησῶσι πάντες ὡς ἐξόχως ἱκανοποιητικὴν ἰδιαίτερος δὲ καὶ ὁ ἀντιβενιζελικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος τὴν τελευταίαν

ἐξέγερσιν αὐτῶν τούτων τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τὴν χώρας ἐναντίον τοῦ δικτατορικοῦ καὶ τυραννικατοῦ στρατοκρατισμοῦ τοῦ ψευτοπροέδρου τῆς Δημοκρατίας στρατηγὸς Πυγκάλα, ἐξέγερσιν, ὡς σκοπὸς τῆς ὁποῖας προεκηρύχθη παρὰ τῶν ἐπὶ κεφαλῆς οὐκ ὁρίστικῇ ἀπομάκρυνσις τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου ἀπὸ τῆς πολιτικῆς καὶ ἡ ταχίστη ἐπαναφορὰ τῆς χώρας εἰς τὸ συνταγματικὸν καὶ κοινοβουλευτικὸν ἔδαφος, διὰ τῆς ἐνεργείας ἀπολύτως ἐλευθέρων ἐκλογῶν ἀπὸ κυβερνήσεως μὴ ἐχούσης οὐδεμίαν πλὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τῆς καταδικασθείσας στρατοκρατίας καὶ ἱκανοποιήσεως συμβεβηστικῶς καὶ συνθετικῶς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀντιλήψεις ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς χώρας.

Ὁ σχηματισμὸς τοιαύτης κυβερνήσεως ἐν τούτοις ἐμπαύθη. Ἐκποῖον λόγων ὁμοῦς προήλθον ἡ ἀτυχία μὲν λύσεως ἡ ὁποία ἡτοπόδοι ὅλον τοῦ Αἰοῦ, πόθος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπανορθώσεως, ὡς ἀτόμου καὶ πολιτευομένου, καὶ ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης τῶν περιστάσεων; Νομίζομεν διὰ ἐπιβάλλεται νὰ ἐξετασθῇ τοῦτο διὰ νὰ ἀποδοθῇ δικαιοσύνη ὅσον ἀνήκει, διότι ὑπὸ τοῦ βενιζελικοῦ τόπον καὶ ὁ τὸ μερίδος τοῦ ἀντιβενιζελικοῦ τοιοῦτον ἡ ματαίωσις τοῦ σχηματισμοῦ οἰκουμένης κυβερνήσεως ἀποδίδεται κυρίως εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Αἰτικοῦ κόμματος κ. Τσαλδάρη. Τῷ δὲν, ὁ κ. Τσαλδάρης ἤλπισε νὰ ἡγηθῇ τῆς οἰκουμένης κυβερνήσεως πρὸς ὅσον, διὰ τὸ ὅτιον θὰ ἦσαν πάντες βέλαιοι, διὰ δὲν θὰ ἦτο ποτὲ δυνατόν, κατ'

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΦΕΔΡΟΙ

Τὸ ἔγγραφο τοῦ «Συλλόγου τῶν Ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς», τὸ ἐπιδοθέν ὑπὸ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν τέως Πρωθυπουργόν, ἐν ὁμοίᾳ πρὸς τὸν προξικατομητικῶς καὶ παρὰ πᾶσιν λογικὴν δημιουργηθῆν παρὰ τῆς «Ἐνώσεως τῶν Ἐφεδρῶν τῆς Ἑλλάδος» ζήτημα τῆς προσλήψεως καὶ ἄλλων ἐφεδρῶν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὡς ὑπαλλήλων αὐτῆς, τὸ ἔγγραφο τοῦτο, δημοσιονομικῶς καὶ παρὰ ἡμῶν ἐν τῷ παρελθόντι τεύχει, ἐξαντλεῖ ἀληθῶς τὸ ζήτημα καὶ θέτει ὑπ' ὄψιν τοῦ Κοινοῦ τὸ δόκιμον τὴν πραγματικότητα ὡς πρὸς αὐτὸ. Ἡ ἐνέργεια τῆς «Ἐνώσεως» — ἄλλου Ἐφεδρικοῦ Σωματείου, ἐκτὸς τῆς «Πανελληνίου Ἐνώσεως Ἐφδρῶν Ἀξιωματικῶν» — ἐβασιζομένη εἰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1925 Νόμου «περὶ ὑποχρεωτικῆς προσλήψεως Ἐφεδρῶν ὡς ὑπαλλήλων ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων», διατάξεις, περὶ τῶν ὁποίων εἶνε ἡ ἡ παγκοίνως γνωστὴν, ὅτι παρεσιγήθησαν εἰς αὐτὸν διὰ παραπληρώσεως καὶ ἐξαπατήσεως πρὸς προσώπων ὡς ἐνδιαφερομένων τῶν ὑπευθύνων ἐν τῇ καταλυτικῇ Καταστάσει, καὶ μάλιστα αὐτοῦ τοῦ τέως δικτάτορος, σκοποῦσης ἀποκλειστικῶς τὴν ὑπερκοινωνικὴν ὠρισμένων ἀτόμων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἐκ τῶν ἐπὶ κεφαλῇ τῆς «Ἐνώσεως», δπερ καὶ ἀπετολήθη ἐν τέλει, τὰ ἑποῖα ἄτομα κατ' οὐδὲνα λόγον ἠδύνατο νὰ ἐλεγχθῶσιν ἄλλως εἰς τὴν ὑπερκοινωνικὴν αὐτῆς, ὡς ἐαυτοῦ πᾶντὸς ἀπαραιτήτως καὶ ἀναγκαστικῶς προαποτιμώμενου προσόντος, καὶ τὰ ὅποια, πρὸς τοὺς, ἔχουσιν ἄλλοθεν μονίμους ἀπολαύς, οὐχὶ μικροτέρας τῶν ἐν τῇ Τραπεζῇ θέσεων, τὰς ἐποῖας ἐπεσημάναν δι'... θανάτου καὶ μόνον. Καὶ ἂν δὲ δὲν ὑπῆρχε καμμία ἄλλη ὁπλοειδής, ὅτι ἡ παρειαγωγὴ τῶν διατεθέντων αὐτῶν εἰς τὸν Νόμον ὑπεκλήθη διὰ παραπληρώσεως καὶ ἀποτομῆς τῶν τότε κρατούντων, οἵτινες κατωρθώθη ὥστε νὰ μὴ ἀναγνώσων οὐτε ἅπασι ἀκόμη αὐτῶν — καὶ θὰ τὰς ἀπέκρουον ἀσυνζητήτως, εἰς τὰς ἐπρόσθετον, ἔστω καὶ αὐτοὶ, οἱ ὅποιοι ἦσαν — καὶ ἂν, λέγομεν, δὲν ὑπῆρχε καμμία ἄλλη ἀπόδειξις περὶ τῆς δολίας σκοπιμότητος τῶν χυλκινῶν καὶ εἰσηγητῶν τῶν διατάξεων αὐτῶν, θὰ ἦτοκε μόνον ἡ αὐτοῦ ἀπόδειξις διὰ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Τραπεζῆς τῶν ὡς ἄνω μεγαλοεπιδραματικῶν προσώπων, διὰ τὰ παρὰ τὴν δολικὴν δολικὴν καὶ ἐμφανιστάτην τοι-

αύτη, διὰ τὰ πεισθῇ δηλ. πᾶς τις, ὅτι πᾶν ἄλλο, παρὰ μέριμνα καὶ πόνον διὰ τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας ἐκ τῶν ἐφεδρῶν ὑπεργόρευσεν τὰς τοιαύτας ἐνεργείας.

Ἀλλὰ τί ἔκαμιν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἀπέναντι τῶν Ἐφεδρῶν, ὥστε νὰ ἐκβιάζεται σήμερον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ νὰ παριστάνεται μάλιστα ὁ Σύλλογος τῶν Ὑπαλλήλων αὐτῆς ὡς ἀντιδρῶν κατὰ τῆς προσλήψεως καὶ ἄλλων Ἐφεδρῶν εἰς τὸ ἴδιον; Ἀκούσατε καὶ κρίνατε, ἂν καὶ οἱ προξικατομήσαντες ἐπὶ κεφαλῇ τῆς «Ἐνώσεως» ἔλαβον τὸ δικαίον τῶν ἀπὸ τῆς ἀποκαλυπτικῆς τῶν διὰ τοῦ Τύπου παρὰ τῆς «Πανελληνίου Ἐνώσεως Ἐφεδρῶν Ἀξιωματικῶν».

Πρὶν τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἐπιστρατεύσεως, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1922, προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς 170 ἐφεδρῶν, ἔχοντας τὰ ἀπαραιτήτως ἀπαιτούμενα πρὸς τὴν ἀπορροήν ἐξ ἐκπληρώσεως στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων, καὶ πρὸς τοὺς εἰς τὴν νέαν ὑπηρεσίαν τῆς τῆς ἀνταλλαγῆς Μουσουλμάνων κτημάτων, ἐκ τῶν 297 προσληφθέντων ὑπαλλήλων οἱ 200 περίπου εἶνε ἐκ τῶν περιλαμβανόμενων εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ ἐδικοῦ Νόμου περὶ Ἐφεδρῶν!

Τὸ προξικατομήμα τῶν τῆς «Ἐνώσεως», παραβιάσεως μάλιστα καὶ θεμελιώδους διατάξεως τοῦ προστατευτικοῦ Νόμου, διὰ τὸ δόλῳ καὶ τοὺς βουδμοὺς ἀκόμη ἐν τῇ Τραπεζῇ τῶν ὑποδουλομένων παρ' αὐτῆς διὰ τὴν πρόσληψιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς, ἐκτὸς τοῦ δι' ἀπορροῆς πρὸς τὴν ἀπολύτως τῶν ἀπαιτούμενων ἰδιαιτέρων προσόντων διὰ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ τοῦ δυνάμει προσκορδεῖ θεμελιωδῶς εἰς τὸν Ὀργανισμόν αὐτῆς, ἐπομένως καὶ εἰς τὴν οὐκ ὀλίγη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἀλλὰ προϋποθέτει καὶ ἐκτόπισιν ἐκ τῆς Τραπεζῆς — πασχούσης ἡ ἡ ἀπὸ ὑπ. ληλικὴν ὑπερπληθῶσαν — ἰσχυρῶν ἀρχαίων, ἱκανῶν καὶ ἐντίμων ὑπαλλήλων αὐτῆς, ἐκτόπισιν ὁμοῦ, εἰς τὴν ἐποῖαν κατ' οὐδὲνα λόγον ἐπιτρέπει τὸ κῆρος καὶ ὁ Ὀργανισμὸς τῆς Τραπεζῆς νὰ προσῇ αὐτῇ ἀνατιολογῆτως. Ἀφίνεμεν τὴν ἀποψιν, ὅτι ἡ μὲν ἰσχυρὴ πλειονότης τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἀνήκει εἰς τοὺς ἀπομάχους τῶν τῶσων πολέμων, περιλαμβανόμενα μάλιστα καὶ πλείστους ὁσους παθόντας ἐκ τραυματισμῶν ἐν αὐτοῖς καὶ μὴ ἱκανοὺς δ' οἰωνδῆσαι ἐργασίαν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΝ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Διὰ τὴν χαρακτηριστὴ ἑνας πολὺ πλούσιος, λέγουσιν τῶρ «ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν κεντρικὴν θέριαν». Ὁ εἰσδηματίας μας, σήμερον, δὲν ἀνάπτει πλέον τὴν θερμότητα τοῦ. Εἰς ἡλικίαν ἐξδομήκοντα τεσσάρων ἔτων, δὲν δύναται οὔτε καὶ νὰ ὑπολογίσῃ εἰς τοῦ ἑαυτοῦ νεκρῶν καὶ ἀπὸ τὴν προηγουμένην περιουσίαν τοῦ.

Πρόβλημα πρὸς εἰς εἶδη εἶναι συχνὰ καὶ εἰδομένον ἡδη ἀνωτέρω διὰ αἱ μετατοπίσεις περιουσιῶν ὑπῆρξαν ἀξιοσημειώτοι.

Ἐκείνο τὸ ὅπου εἶπομεν περὶ τῶν εἰσοδηματούχων οἵτινες ἐκράτησαν τὰς ἀξίας τοῦ Κράτους δύναται ἐπὶ τῆς νῆς λεχθῇ περὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἐργατῶν. Κατὰ τὴν περιόδον τῆς πληθωρικῆς κυκλοφορίας πολὺ ἀριθμοὶ ἦσαν οἱ στερούμενοι παντελῶς χρημάτων καὶ οἵτινες ἔξω ἀπὸ τὴν μίαν ὡς τὴν ἄλλην ἡμέραν. Συχνὰ εἰς κατοικίας ἄλλοτε εὐπεπεστές, σήμερον ἐξῆλθον κριβωμένον ὅτι ὑπάρχουν δωμάτια ἀκατοίκητα ἐλλείψει θερμότητος. ἢ ὅτι ἄλλοτε πολυτελὲς ἐπίπλωσις, ἀντεκαταστάθη ἀπὸ μίαν πολὺ στοιχειώδη ἐπίπλωσιν.

Ὁ ἔμπορος, ἀντιθέτως, μακρὰν ἀπὸ τοῦ νῆ

Ἡ τιμία καὶ εὐγενὴς διαμαρτυρία τοῦ Συλλόγου τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, βασιζομένη ἐπὶ πραγματικότητος καὶ τῶν ἀποψιν τοῦ δικαίου, πρέπει νὰ ὠθήσῃ τὰς ἐπὶ τῆς ἀρμοδιότητος πρὸς ἐξάλειψιν ἐκ τοῦ προστατευτικοῦ τῶν Ἐφεδρῶν Νόμου τῶν παρεμβληθειῶν ἐν καιροῖς πρὸς τὸν πόπτον καὶ προσωπικῶν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι, ἐνῶ καὶ νῦν πραγματικῶς πάσχοντα Ἐφεδρῶν δὲν εἶχον προνομίον νὰ προστατεύσων, ἐδημιουργήσαν ἔδωκος διὰ τὰ ἐμφανισθῇ καὶ αὐτὸ ἐπὶ πλέον τὸ οὐκ ὀρθὸν τῆς ἀποκαλύπτου καὶ ἀναίσχυτοι ἐκβιάζοντες τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, χεῖρον ὑπεροπείσεως τῶν ἐντραφῶν θυλακίῳ ὡριμμένων ἀτόμων, τὰ ὅποια ἔτι νῦν εἶνε ὀφειλόμενα εἰς τὸ Ἐφεδρικὸν Σωματεῖον, ἐκβιάσεως καὶ θεμελιώδους διασεικίσεως τῆς λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς — ἐν ἧ ἡτέλει ἰσχυροὶ δὲ βίαιος — τοῦ μόνου ἐν Ἑλλάδι Ἰδρυματος, τὸ ὅποιον δὲν κατ' ὀρθὸν ἀκόμη νὰ κατασιγήσῃ ἔσμαιόν τῆς ἡ ἀποσυνθετικὴ καὶ φιλοπονητικὴ τάσις τῆς νεολληνικῆς αὐτῆς ἐποχῆς μας.

ὑποφέρει ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς πληθωρικῆς κυκλοφορίας, ὡς λήθη ἐξ αὐτῆς. Ἐκτενέως νὰ συναλίσσεται εἰς ἕνα νομισματικὰ καὶ βαρύνοντα μετατρέψῃ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ εἰς φλωρίνα, ἐλβετικὰ φράγκα, λίρας στερελίνας ἢ δολάρια κατ' ἀνάγκην οἱ γερμανοὶ ἔμποροι οἵτινες πρὸς τὴν εἰς ἀγοράς εἰς τὸ Ρουμπλί, κάμνουν τὰς πληρωμας τῶν εἰς ὀλλανδικὰ φλωρίνα.

Ἐνῶ δὲ τὸς εἰσοδηματίας, τοὺς ἐργάτας, τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ χρήσις τοῦ χρυσοῦ μάρκου, ἦτοι συνεπαγεί μίαν αὐξήσιν φιλολογίας καὶ μίαν αὐξήσιν τῶν ἐξόδων τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. τηλεφωνεῖ μίαν σφοδρὴν στενοχωρίαν καὶ τοὺς ὑποβάλλει εἰς στερήσεις αἱ ὁποῖαι κορίως ἀποδίδουν εἴτε τὰ ἐξόδων τῶν, εἴτε τὴν τροφὴν τῶν, εἴτε τὰς διασκεύσεις τῶν. οἱ πολυριθμοὶ γερμανοὶ οἵτινες πρὸ καιροῦ μετέστρεψαν τὰς περιουσίας τῶν εἰς ἕνα νομισματικὰ, δὲν αἰσθάνονται ἀπὸ τὴν αὐξήσιν τῆς φορολογίας καὶ τῶν ἐξόδων τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν παρὰ ἕνα ἀσήμερον ἐπιπρόσθετον βάρος. (1)

Αὐτὰ εἶνε τὰ ἄτομα τὰ ὅποια ὡς ἐπὶ το πλείστον ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν τῶν μάλλον ὑπηρεσιῶν Καταστημάτων, καὶ τὰ ὅποια ἄτομα ζοῦν κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος εἰς τοὺς Γάλλους τοὺς ἔχοντες ἀκόμη χάρτινα φράγκα, φτάνεται πολὺ πολυτελής.

Ἐνῶ ἡ οἰκονομικὴ κρίσις ἀνέτρεψε πολλὰς περιουσίας, τὸ πνεῦμα τῆς ἐπαναστάσεως συνεπλήρωσε τὴν κοινωνικὴν καταστροφὴν διὰ τῆς κατωρρήσεως τῶν τιτλων καὶ πολλῶν ὑποθημάτων.

Ἡ γαλλικὴ ἐπαναστάσις ἀντεκατέστησε τοὺς δημόσιους καὶ τὰς ὑπηρεσίας ἀπὸ πρῶην δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἡ Γερμανικὴ δὲ ἐπαναστάσις ἀντεκατέστησε τὴν «Νεοεπιδραματικὴν» (δημοκρατικὴν) διὰ τῆς «Στουρζε ντὲς Χάουζε» (οἰκονομικῆς βοηθείας), οἱ τίτλοι εὐγενείας δὲν ἀπονέμονται πλέον δὲν ὑπάρχουν πλέον πρὸς τὴν.

Ἀλλὰ συχνὰ καὶ ἰδίως εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἀπὸ κατηγορήσιν οἱ ἀρχαῖοι τίτλοι χρησιμολογούντι νῦν τοιοῦτοι, μᾶλλον πο-

(1) Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε ἐπακριβῶς γνωστὰ τὰ ποσὰ τὰ ὅποια οἱ Γερμανοὶ ἐπενδύσαν εἰς ἕνα νομισματικὰ. Ὑπολογίζεται νὰ διακυμαίνονται μεταξὺ 12 καὶ 18 δισεκατομμύρια δολάρια.

λυσύλλαδοι μὲν τῶν προηγουμένων, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐκφραστικοί.

Ἄλλ' ἀκόμη ὑφίσταται ἐν χρήσει ὁ τίτλος τοῦ «Ἐξοχώτατος» καὶ ὁ τοῦ μεδίαμα προκαλῶν τῆς «Ἐκλαμπρότατος».

Πρόκειται περὶ μεταβολῶν ὅπως ὁ ὅλος ἐπιπολαίων αἱ ὑποταί δὲν δύνανται νὰ μᾶς παρῶσιν μίαν σαφὴν ἰδέαν περὶ τῶν σημερινῶν Γερμανῶν. Ἐπίσης, ἐὰν ἀρκεσθῶμεν νὰ περιπατήσωμεν εἰς τοὺς δρόμους, θὰ σχηματισωμεν μίαν ἀτελὴ ἰδέαν περὶ τῆς ζωῆς τῶν Γερμανῶν. Δέον νὰ εἰσελθῇ τις εἰς μίαν Γερμανικὴν οἰκογένειαν, νὰ παρατηρήσῃ ποίαι εἶναι αἱ ἀπολύτως ἀναγκαῖαι δαπάναι τῆς καὶ ποῖα τὰ εἰσοδήματά της. Ποῖα ἐπικριτῶς ἢ θύσας τῶν ἐργατῶν; τὰ ἡμερομίσθια τῶν εἶνε σχετικὰ μὲ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ζωῆς; οἱ ὑπάλληλοι πληρώνονται ἐπαρκῶς; οἱ εἰσοδηματίαι, οἱ ἰδιοκτεῖται, δύνανται νὰ ζήσουν μὲ τὰ εἰσοδήματά των;

Πόσον στοιχίζει ἡ κατοικία καὶ ἡ τροφή; αἱ ἐφημερίδες; πῶς ἀναιρέφει τὰ τέκνα τῆς ἡ Γερμανικῆς οἰκογένειας, διὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐκπαίδευσιν; ποῖαι εἶνε αἱ διδασκαλαὶ τῆς; πῶς λειτουργοῦν αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι; Μόνον διὰ τῆς μελέτης ὧν αὐτῶν τῶν σημείων θὰ δυνήσωμεν νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ζῇ ἡ Γερμανία.

Οἱ μισθοὶ

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνόρθωσις τῆς Γερμανίας δὲν ἐπροξένησε κατὰ τὰ φαινόμενα καμμίαν δυσφορίαν μεταξὺ τῆς μεγάλῃς κατηγόρας τῶν κατοίκων οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ προῦδον συμπεριδεχόμενα καὶ νὰ προμηθευθῶν ἐγκαίρως ξένῃ νομισματά. Ἀναφέρω περὶ μεγάλης κατηγόρας. Εἶνε πρὸ πολλοῦ, π. χ., ὅπου τὰ γκαρσό-ια τῶν καφετειῶν τοῦ Βερολίνου ἠλλάσαν, κάθε δραδὸν, εἰς ὅτις νόμισμα τὰ εἰς χαρτίνα μάρκα φιλοδωρήματά των. Ἀς ἴδωμεν ἐν τούτοις, ποῖα εἶνε ἡ κατὰστασις κατοίκων τινῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ νέον νόμισμα.

Ὡς ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἀνατροπῆς ἥτις προήλθεν ἀπὸ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ νομίσματος, αἱ στατιστικαὶ δὲν ἔφθασαν εἰς τὴν προπολεμικὴν τελειότητα καὶ οἱ εἰς τὰ διάφορα γραφεῖα εὐρισκόμενοι ἀριθμοὶ δὲν συμφωνοῦν καθ' ὅσον κατὰ τὴν ὁμοκλήριαν. Οὕτω ἡ «Φόρβαϊρτς» τῆς 16 Δεκεμβρίου 1924 ἔγραψεν:

«Εἰς τὸ 1914, τὸ ἐλάχιστον ἡμερομίσθιον διὰ μίαν οἰκογενεῖαν τριῶν ἀτόμων ἔφθανεν εἰς τὸ Βερολίνον τὰ 24 μάρκα. Τὸ γραφεῖον τῆς στατιστικῆς τοῦ Βερολίνου γῆρσε αὐτὸ τὸ ἡμερομίσθιον κατὰ 46 τοῖς 100, εἰς τὴν

πὺν ὥστε τὸ ἐλάχιστον ὅριον ὥρσις νὰ εἶνε 35 μάρκα τὴν ἐβδομάδα.

Ἀλλὰ, κατὰ τὰς κομμουνιστικὰς ἐφημερίδας τῆς 21 Δεκεμβρίου, τὸ ἐλάχιστον ἀπαιτήτων ἡμερομίσθιον ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ ὑπάρξις μιᾶς οἰκογενείας ἐκ τριῶν ἀτόμων εἶνε 67 μάρκα καθ' ἐβδομάδα («Ρότε Φάνε» 21 Δεκεμβρίου). Εἰς ὁρθαλοφανές ὅτι ὑφίσταται μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν τοὺς ὁποίους δίδουν οἱ σοσιαλισταὶ καὶ ἐκείνων ποὺ δημοσιεύουν οἱ κομμουνισταί.

Ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν μελέτην εἰς τὴν ὁποῖον ἐπεδόθη ὡς πρὸς τὰ ἡμερομίσθια, ἐμφανίζεται ὅτι οἱ ἀριθμοὶ τῶν σοσιαλιστῶν εἶνε οἱ μᾶλλον ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Ἀπο ὅλα τὰ ἡμερομίσθια δέον ν' ἀφαιρεθῶν :

2) τοῖς 100 διὰ τὴν κατὰ τῶν ἀσθενικῶν ἀσφάλειαν, τὴν παρὰ τοῦ Ράιχ παρεχομένην ἀσφάλειαν, καὶ διὰ τὸ ταμεῖον βοηθειῶν τῶν ἀπεργῶν, πρὸς τοῦτοι, ἕνας φόρος ἐκ 10 τοῖς 100 διὰ πᾶν ἡμερομίσθιον ὑπερβαίνον τὰ 50 μάρκα μηνιαίως.

Ἐννοεῖται καλῶς, ὅτι οἱ γερμανικαὶ οἰκογενεῖαι πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ κερδίζουν τὰ 67 μάρκα ἐβδομαδιαίως ὡς ἀπαιτοῦν οἱ κομμουνισταί.

Εὐχρημάτισα, ἐν τούτοις, τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι τώρα ὁ δυστυχὴς Γερμανὸς ἐργάτης τρέφεται πολὺ κολλίτερον ἀπὸ τὸν «ἄεργον» Ἀγγλον, καὶ σπανίως αἰσθάνεται τις ἐν Γερμανίᾳ αὐτὴν τὴν ἀγωνίαν καὶ αὐτὴν τὴν συμπίθειαν, τὴν ὁποῖαν συναισθάνεται εἰς τὸ πλεῖστον τῶν ἀγγλικῶν πόλεων διὰ τὴν ἐργατικὴν τάξιν τοῦ πληθυσμοῦ.

Τὰ ἡμερομίσθια τῶν ἐργατῶν τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας, κατὰ τὸ «Φόρβαϊρτς» διακυμαίνονται μεταξὺ 21 μάρκων 60, καὶ 24 μάρκων 96, ἐβδομαδιαίως.

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν τροχιοδρομῶν κερδίζουν περίπου 25 μάρκα τὴν ἐβδομάδα, οἱ αἰδηροδρομικοὶ περὶ τὰ 30 μάρκα.

Οἱ ἐπιθεωρηταὶ τῆς «Μιτρόπ» (Γερμανικῆ Ἐταιρίας τῶν βιγνῶν—λί κοὶ δαγκῶν—ρεστοράν) κερδίζουν περὶ τὰ 35 μάρκα τὴν ἐβδομάδα ἕνας ἐπιθεωρητὴς τῆς «Μιτρόπα», ἡλικίας 60 εἰσῶν, φθάνει τὸ ἡμερομίσθιον τῶν 100 μάρκων τὴν ἐβδομάδα.

Μικρὰ ἔργατις μὲ τὴν ἡμέραν κερδίζει ἡμισομάρκον τὴν ὥραν ἕνας ἐξοικημένος κηπουρὸς 1 μάρκον τὴν ὥραν.

Ἐνας μηχανικὸς τοῦ ἐργασταρίου ἡλεκτρικῶν εἰδῶν Σίμονς, κερδίζει 25 μάρκα τὴν ἐβδομάδα, ἐξ ὧν πληρώνει δι' ἐνοικίον 4 μάρκα τὰ ἐξοδα μεταφορᾶς τοῦ ἀνέρχονται εἰς

3 1/2 περίπου μάρκα θέρμανσις, φωτισμός, περὶ τὰ 3 μάρκα ἤτοι 10 1/2 μάρκα τὴν ἐβδομάδα. Ἡ σύζυγός του, ὡς ράπτρια κερδίζει 10 1/2 μάρκα τὴν ἐβδομάδα.

Ἡ οἰκογένεια βάζει κατὰ μέρος ἕνα μάρκον τὴν ἐβδομάδα διὰ νὰ συγκροτήσῃ ἐν μικρὸν ἀποταμίευμα. Ἀνατρέφει ἕνα παιδίκι τεσσάρων ἐτῶν. Μένει ἐπομένως διὰ τροφήν καὶ ἐνδυμασίαν, ὑποτιθεμένου ὅτι ἡ γυναῖκα κερδίζει ὡς ἡμερομίσθιον περὶ τὰ 13 μάρκα κατὰ μέσον ὅρον τὴν ἐβδομάδα, ἕνα πρὸς 100 περίπου μάρκων τὸν μῆνα.

Μία δακτυλογράφος ἔχει, π. χ., ὡς ἡμερομίσθιον κατ' ἀρχὰς 20 ἕως 25 μάρκα τὴν ἐβδομάδα. Ἀς λάβωμεν ὡς μέσον ὅρον 100 μάρκα τὸν μῆνα.

Τὸ ἐνοίκιον τῆς εἶνε κατ' ἐλάχιστον ὅρον 25 μάρκα τὸν μῆνα. Ἐξοδεύει, διὰ νερόν, γκαζ, ἡλεκτροφωτισμὸν, περὶ τὰ 10 μάρκα, ἤτοι ἐν ὅλῳ 35 μάρκα. Δὲν τῇ: ἐναπομένουν λοιπὸν πλέον παρὰ περὶ τὰ 65 μάρκα τὸν μῆνα διὰ τ' ἄλλα ἐξοδα τῆς. Ἐν τούτοις, δέον νὰ ὑπολογίσῃ τις περὶ τὸ 1 μάρκον διὰ κάθε γεῦμα, ἤτοι περὶ τὰ 2,50 ἕως 3 μάρκα τὴν ἡμέραν.

Ἐκ τούτων βλέπει τις ὅτι ἡ δακτυλογράφος πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ κερδίσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Ἐξ ἄλλου μίαν δακτυλογράφον τῆς «Μιτρόπα» ἔχει ὡς ἡμερομίσθιον 195 μάρκα τὸν

μῆνα, καθαρὰ φόρον.

Ὡς πρὸς τοὺς μισθοὺς, οἱ διάφοροι ὑπάλληλοι εἶνε διηρημένοι εἰς 13 τάξεις. Ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα τάξις δὲν ὑπάρχουν παρὰ εἰς τὸ χαρτί.

Εἰς τὴν τρίτην τάξιν ἀνήκουν οἱ θυρωροὶ τῶν σχολείων καὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ποδοσφαιροῦ. Ἐχρὸν περὶ τὰ 25 μάρκα τὴν ἐβδομάδα.

Οἱ καθηγῆται Γυμνασίων, μετὰ δεκαπενταετῆς ὑπηρεσίαν, ἀνήκουν εἰς τὴν ἐνδεκάτην τάξιν, μὲ μισθὸν περὶ τὰ 500 μάρκα τὸν μῆνα.

Εἰς τὴν δεκάτην, τρίτην τάξιν ἀνήκουν οἱ ὑπουργοί, οἱ διευθύνοντες τῶν ὑπουργείων, οἱ μόνιμοι προϊστάμενοι τῶν ὑπουργείων.

Ὅπως ἔχει ἐν συνόψει ἡ ἐπελθούσα δεκάμηνος μὲν, ἀλλὰ μετὰ σταθερότητος, οἰκονομικὴ ἀνόρθωσις τῆς Γερμανίας, καὶ ἡ ἐγγενὴς ἐσωτερικὴ οἰκονομικὴ αὐτῆς ζωὴ. Ἀποδεικνύεται διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ὅτι τὸ Γερμανικὸν ἔθνος, ἔχον πίστιν ἀλόγητον ἐπὶ τὴν ζωτικότητά αὐτοῦ καὶ πιστεῖον ἀκραδαντῶς ἐπὶ τὴν ἐκπολιτιστικὴν αὐτοῦ ἐν τῇ κόρῃ ἀποστολῇ, θὰ κυριεύσῃ καὶ πάλιν καὶ τὸ ἀποδῇ, ὡς ἄλλοτε, ὁ κυριώτερος παράγων τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς προόδου καὶ τῆς ἀναπτύξεως.

Τ Ε Λ Ο Σ

Β. Κ...

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἡ κίνησις τοῦ συναλλάγματος κατὰ τὴν διαρροεύσαν ἐβδομάδα ἐσημείωσεν αἰσθητὴν ἀνατιμητικὴν τάσιν ἐκ τῆς τροπῆς, βεβαίως, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ἡ πολιτικὴ κατάστασις, τάσιν, ἡ ὁποία ὅμως διεκόπη συνεπεία προσφορᾶς ἐκ μέρους τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς. Ὁ σχηματισμὸς τῆς ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κονδύλην Κυβερνήσεως δὲν ἀπήχθη εὐμενῶς ἐπὶ τοῦ ψυχολογικοῦ παράγοντος τῆς Χρηματαγορᾶς, ἡ ἐκδήλωσις τοῦ ὁποίου δὲν ἔσχε καὶ ἀπότομον τοῦ συναλλάγματος ἀνατίμησιν, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον σημειοῦται κάτω τοῦ ἐπιπέδου ἐκείνου, εἰς ὃ ἡ ἐκπεσοῦσα Κυβέρνησις τοῦ κ. Εὐταξία, ἐναθρονομένη, τὸ εἶχε τρόπον τινὰ «καθηλώσῃ». Καὶ τοῦτο, διότι εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχὴν δὲν ἀπέλειπεν ἐντελῶς ἡ ἐλπίς, —ἐνισχυθεῖσα, ἄλλως τε, καὶ ἐκ τῆς

σημειωθεῖσης πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ κινήσεως τῶν στρατιωτικῶν παραγόντων, ὁποσκοπούσης, ὡς γνωστὸν, εἰς τὸν σχηματισμὸν οἰκουμένης Κυβερνήσεως —ὅτι καὶ τώρα ἀκόμη εἶνε δυνατὴ ἡ λύσις τῆς Οἰκουμένης Κυβερνήσεως τὴν ὁποῖαν ποθεῖ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, ὡς αὐτοδύναμιν ἰδίας ἐξουσίας καὶ οὐχὶ ὡς ὄργανον τῆς ἐκ τῶν παρασκηνίων δρώσης στρατοκρατίας. Τῆς καὶ ἡ ἐπικειμένη τῶν ἐκλογῶν προκήρυξις, ἀποτελοῦσα ὁποσοῦτοτε δῆμα σημαντικὴν τῆς εἰσόδου εἰς τὴν πολιτικὴν ἐκδήλωσιν, ἐνισχύει τὰς αἰσιοδόξους προβλέψεις περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς γενικῆς καταστάσεως, κρατεῖ ὅμως ἐν ἐπιφυλάξει τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἐν λόγῳ προβλέψεων ἡ καινότομος μανία τῶν ἐπιμενόντων εἰς τὸ ζήτημα τῆς καθιερώσεως τοῦ ἀναλογικοῦ συστή-

Μεγίστη οικονομία θὰ προήρχετο καὶ ἐκ τῆς ἀπλοποιήσεως τῆς δικονομίας, ἀν κατωρθοῦτο νὰ ἐκδίδωνται μία ἢ δύο τὸ πολὺ προδικαστικαὶ ἀποφάσεις, ὡς γίνεται ἐν Εὐρώπῃ, ὅτε θὰ ἠδύναντο καὶ νὰ ἐλαττωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν κλπ. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ Ἐφετεία, ὁ κ. Γούναρης εἶνε τῆς γνώμης, ὅτι ἐὰν ἐν μόνον Ἐφετεῖον ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι θὰ ἐπετυγχάνετο καὶ ὁμοιόμορφος καὶ καλλιτέρα ἡ ἀπονομὴ τῆς Δικαιοσύνης.

«Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἠδύναντο νὰ γίνουν πολλαὶ οικονομίαι, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ σταματήσῃ ἡ ἐκτέλεσις δημοσίων ἔργων, ἐνῶ πάντοτε ζητοῦνται τοιαῦτα, καθὼς καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ Ὑπουργεῖα, δι' ἐλαττώσεως τῶν διαφορῶν προμηθειῶν, ἀλλὰ διὰ μισθῶν καὶ τροφοδοσίαν τῶν ὁπλιτῶν πάντοτε εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξοδεύωμεν ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ.

— Ὡστε εἶνε τῆς γνώμης, ὅτι πολλαὶ οικονομίαι δύνανται νὰ γίνουν, καθὼς καὶ αὐξήσις τῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου, διὰ τροποποιήσεως τοῦ δασμολογίου καὶ μεταθέσεως τῶν φόρων εἰς τὰς εὐπόρους τάξεις. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται διαφορετικὴ διοργάνωσις τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς διοικήσεως καὶ μεταρρυθμίσις τῆς φορολογίας, ὧν ἀπλῶς ἠθέλησε νὰ θέσῃ τὰς βάσεις διὰ τῶν νομοσχεδίων ἅτινα εἰσήγαγεν εἰς τὴν Βουλὴν. Καὶ ταῦτα ὡς ἀπαρχὴν γενικωτέρας ἐνεργείας, διότι αἱ μεταβολαὶ αὗται δὲν δύνανται νὰ γείνουν διὰ μιᾶς, ἀλλ' ἀπαιτοῦσι χρόνον ὅπως ἐφαρμοσθῶσι καὶ παράσχωσιν εὐάρεστα τὰ ἀποτελέσματα τῆς λειτουργίας τῶν.

Τίνες τὸν ἐπολέμησαν.

— Μόλα ταῦτα, τί τὰ θέλετε, προσέθηκεν ὁ κ. Γούναρης, ἐδῶ μόνον ὅταν ὑφίσταται τὰ βάρη ὁ πτωχὸς λαὸς ὅλοι ἐπιδοκιμάζουν, ἐνῶ ἅμα πρόκειται νὰ θιχθοῦν αἱ εὐποροὶ τάξεις ἀκούονται διαμαρτυρήσεις καὶ παρουσιάζονται ἀντιδράσεις. Αὐτὸ συνέβη καὶ μετ' ἐμέ, εἶπεν ὁ κ. Γούναρης, ὥστε μόλις ἠθέλησα νὰ ἐλαφρύνω τὸν λαὸν ἐκ τοῦ φόρου τῆς σακχάρου, δι' ἣν πληρώνει φόρους προσθέτους 1 1/2 ἑκατομμύριον εἰς τὸ Σακχαροποιεῖον Ζωγράφου ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἄλλα τόσα εἰς τοὺς λαθρεμπόρους, καθὼς καὶ εἰς τὴν Προνομιούχον ἥτις κερδίζει ὑπερβολικά, καὶ νὰ ὠφεληθῇ τι τὸ Δημόσιον ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν εὐπόρων εἰς τὰς Τραπεζάς, προέβησαν εἰς μυρίας κατ' ἐμοῦ ἀνυποστάτους διαδόσεις καὶ ἡγεῖραν ἀντίδρασιν, ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὸ καθεστὼς ἐξ οὗ ζημιοῦται τόσον ὁ πτωχὸς λαός.

Εἰπόντος δὲ τινος ὅτι ἐλέγχθη, ὅτι καὶ τὰ νομοσχέδιά του ἐπρόκειτο νὰ βλάψουν τὴν διάθεσιν τοῦ παρακρατήματος τῆς σταφίδος καὶ ἐπομένως καὶ τοὺς σταφιδεμπόρους, ὁ κ. Γούναρης οὐδὲ συζητήσεως καὶν ἀξίαν ἔκρινε τὴν ἀντίρρησην, διότι, εἶπε, τὰ ὑπὸ τῆς Προνομιούχου πραγματοποιηθέντα πέρυσιν κέρδη ἐξ ἑννέα ἑκατομμυρίων ἀπέναντι τῆς Προνομιούχου κεφαλαίου ἐκ 15 ἑκατομ., καθὼς καὶ τὰ κέρδη τῆς ἐταιρικῶς ἐργαζομένης Ἐταιρείας τῶν Οἴνων καὶ Οἶνοπνευμάτων, αποτελοῦσιν ἐπαρκῆ ἀπόδειξιν, ὅτι οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον κινδυνεύει ἡ διάθεσις τοῦ παρακρατήματος, ἥτις πάντοτε εἶναι ἐπικερδής, σὺν τῷ ἐπιδοματι δὲ εἰς τὴν Προνομιούχον τῶν 7 δραχμῶν κατὰ χιλιόλιτρον ἀποτελεῖ τόσον ἀσφαλὴ βάσιν ἐτησίων κερδῶν, ὥστε, εἰς πᾶσαν ἀπειλὴν τῆς Ἐταιρείας περὶ μὴ ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων τῆς, δύναται ἀμέσως τὸ Κράτος ν' ἀναλάβῃ δι' ἴδιον λογαρισμὸν τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ὁποίας δύναται ν' ἀσφάλισι καὶ δάνειον πολλῶν δεκάδων ἑκατομμυρίων.

Οὕτε ἐδέχθη, ὅτι ἐφέτος ἡ Ἐταιρεία θὰ ὑποστῇ ζημίαν, ἀλλὰ μόνον εἶναι

πιθανὸν νὰ ἐλαττωθῶσι τὰ μεγάλα κέρδη τῆς, τὰ ὁποῖα πάντοτε αὐξάνουν, ἀφοῦ ἐκ τῆς μεταποιήσεως εἰς φωτιστικὸν οἰνόπνευμα ἀπολαμβάνει 90 δρ. τὸ χιλιόλιτρον σταφίδος καὶ ὁλονὲν ἐκτοπίζει τὸ πετρέλαιον ἐπὶ μεγίστη βλάβῃ τοῦ Δημοσίου.

Ἐχὼ δὲ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν, κατέληξεν ὁ κ. Γούναρης, ὅτι ἐφ' ὧν τῶν σημείων ἐκείνων, ἐφ' ὧν ἐπεχείρησα μεταρρυθμίσειν, κατ' ἀνάγκην θὰ ἀσχοληθοῦν αἱ Κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος, διότι ἀφορῶσιν ἐλάφρυνσιν τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν βαρῶν του καὶ μετατόπισιν τῆς φορολογίας ἀναγκασιότατην διὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου. Θὰ μ' ἐνθυμηθοῦν μίαν ἡμέραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1909 - 1912

Ἐπανελθὼν ἐκ Πατρῶν ὁ Δημ. Γούναρης μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς καὶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 13 Μαρτίου 1909 ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ ἀνεμνήσθη καὶ πάλιν ἡμέρας ὥραίων κοινοβουλευτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν συζητήσεων μετ' ἐν μνημειώδῃ ἐπὶ τῆς Νομισματικῆς συμβάσεως ἀγόρευσιν τοῦ Γούναρη. Ἡ ἀγόρευσις αὕτη τοῦ Δημητ. Γούναρη, ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ὑπουργείου Οἰκονομικῶν ἀποχώρησίν του, ἐθανμάσθη καὶ κατεχειροκροτήθη, ὁλόκληρος δ' ἡ Βουλὴ ἐπὶ τετράωρον ἠκροᾶτο αὐτὸν μετὰ θρησκευτικῆς αὐτόχρομα σιγῆς, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀγορεύσεώς του ταύτης ἐντύπωσις ὑπῆρξε καταπληκτικὴ εἰς τοὺς πολιτικούς, δημοσιογραφικούς, οἰκονομολογικούς καὶ διπλωματικούς κύκλους, ἀναφέρεται δ' εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς 15ης Μαρτίου 1909 ὅτι οἱ ἐμπορικὸι ἀκόλουθοι τῶν Πρεσβειῶν Ἰταλίας, Γαλλίας, Ἰσπανίας, Ἑλβετίας καὶ Ἀγγλίας, μεταβάντες τὴν ἐπομένην τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Γούναρη εἰς τὴν Βουλὴν, ἐζήτησαν ἀντίγραφα τῆς ἀγορεύσεως ἐκείνης ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων πρακτικῶν. Ἡ «Τριμποῦνα» τῆς Ρώμης, ὁ «Χρόνος» καὶ ἡ «Ἐφημερίς τῶν Συζητήσεων» τῶν Παρισίων, καὶ τινὰ ἄλλα οἰκονομολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ τῆς Εὐρώπης, ἀνέφερον εὐφρόμως τὴν ἀγόρευσιν ταύτην τοῦ Γούναρη καὶ ἐξῆραν τὴν ἐπιστημονικότητα αὐτῆς.

Ἡ Σύμβασις αὕτη, συνομολογηθεῖσα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ὑπουργείας του ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Γούναρη καὶ τεθεῖσα ὑπὸ τὴν ψήφον τῆς Βουλῆς ὑπὸ τοῦ διαδόχου του ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ν. Καλογεροπούλου, ἐδέχθη τὴν ἐπίθεσιν τῶν Δημ. Ράλλη καὶ τοῦ κ. Κ. Ι. Ἀγγελοπούλου. Ὁ Γούναρης ἐθεώρησεν ἐπιβεβλημένον αὐτῷ νὰ μὴ ἀφίστη ἀνεξέταστον οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἐπικρίσεων καὶ ἀνεσκέυασε πάντα τὰ ἐπιχειρήματα τῶν κατὰ τῆς συμβάσεως κηρυχθέντων, κατέδειξε δὲ τοσοῦτον ἀπλῶς τ' ἀγαθὰ τῆς συμβάσεως, ὥστε κατέπεισεν εἰς τὸ τέλος καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐπικρίναντας αὐτήν.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου 1909 ἡ τὸσον ἀπασχολήσασα τὴν Ἑλλάδα Κρητικὴ ὑπόθεσις εἰσῆρχετο εἰς στάδιον κριτῆν εὐνοϊκὸν διὰ τοὺς Κρήτας, διὰ τῆς γνωστῆς νότας τῶν Προστατίδων Δυνάμεων περὶ ἀποχωρήσεως τῶν διεθνῶν στρατευμάτων ἐκ τῆς νήσου καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν πρὸς ὁργάνωσιν τῆς Κρητικῆς

χωροφυλακής. Ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν εὗρεν εὐνοϊκὴν τὴν δημιουργηθεῖσαν νέαν κατάστασιν ἐν τῇ νήσῳ, ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Γεωργ. Θεοτόκη καὶ ὁ φίλα πρὸς αὐτὴν τύπος ἐχαράκτηριζε τὴν νότιαν τῶν Δυνάμεων ὡς προάγουσαν τοὺς πόθους τῶν Κρητῶν περὶ ἐνώσεως αὐτῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Δημήτριος Γούναρης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ δημοσιογράφων προέβη εἰς τὰς κάτωθι δηλώσεις:

Οὐδεὶς σοβαρῶς δουλῶν δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἐγένετο οὐσιώδης πρόοδος ἐν τῷ ζητήματι. Ἡ θέσις τῆς Κρήτης, οἷα ἐκανονίσθη ὅτι θὰ εἶναι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν διεθνῶν στρατευμάτων, ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως σπουδαῖον βῆμα πρὸς τὰ πρόσω. Ἀφ' ἑτέρου δὲν παραλείπεται ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ προσωρινότης τοῦ ἐμφανιζομένου σήμερον καθεστώτος, προσωρινότης ἡ ὁποία ἐγκτεται καὶ ἐν τῇ φύσει τοῦ καθεστώτος τούτου, καὶ νὰ παρασχεθῶσι διαβεβαιώσεις περὶ εὐμενοῦς ὁριστικῆς διαρρυθμίσεως τῶν πραγμάτων. Φρονῶ ὅτι πᾶς τις βλέπει ὅτι δὲν ὑπολείπεται παρὰ τὸ τελευταῖον βῆμα πρὸς τὴν ἑνωσιν. Εἶναι βεβαίως λυπηρὸν ὅτι οἱ ἰσχυροὶ δὲν ἠθέλησαν ν' ἀποτελειώσωσι τὸ ἔργον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι λόγος νὰ καταληφθῶμεν ὑπὸ ὑστερισμῶν. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγένετο σήμερον, θὰ γίνῃ ἀσφαλῶς καὶ πρὶν ἢ παρέλθῃ μακρὸς χρόνος. Βεβαίως ἐπιθυμητὸν θὰ ἦτο νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ὑποστηρίξωμεν διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων τὰ δίκαιά μας. Δυστυχῶς δὲν εἴμεθα. Τοῦτο ἔχει αἰτίας πολὺ μεγαλυτέρας παρ' ἐκεῖναι δι' ἃς δύνανται νὰ εὐθύνωνται οἱ ἀδήποτε πρόσωπα. Ἰνα καθορισθῶσι τὰ αἷτια καὶ ἐπιδιωχθῇ σοβαρῶς ἡ κατὰ τὸ δυνατόν διόρθωσις, δὲν εἶναι βεβαίως πρόσφορος μέθοδος ἡ ὑστερικὴ ὑπερδιέγερσις. Ἐξ' αὐτῆς ἐν καὶ μόνον θὰ προκληθῇ: Θορυβώδης σύγχυσις ὅχι μόνον ἀποκλείουσα πᾶσαν πραγματικὴν διόρθωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν περαιτέρω πρόοδον τοῦ κρητικοῦ ζητήματος διακινδυνεύουσα. Φρονῶ ἀδιστακτικῶς ὅτι ὅσον μεγαλύτερον αἰσθάνεται τις πόνον πρὸς τὴν χώραν τόσο ἐντονώτερον πρέπει νὰ συστήσῃ ἡρεμίαν καὶ μετριότητα. Καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ὀδυνηρᾶς πείρας προοφάτου ἀκόμη παρελθόντος δὲν χρειάζεται πολλὴ διορατικότης, ἵνα διαγνωσθῇ πόσον εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ τοιαύτη στάσις. Μόνον οἱ Λαοί, οἱ ὁποῖοι, ὅταν πονοῦν, περισυλλέγονται καὶ μελετῶσι, καὶ ὅχι οἱ Λαοί, οἱ ὁποῖοι ὡς μόνον ἐκδήλωσιν τῆς ζωτικότητός των παρουσιάζουσιν ἐξάψεις καὶ παρακρούσεις, δύνανται νὰ ἔχωσι πεποιθήσιν ὅτι τὸ μέλλον τοῖς ἀνήκει».

Μετὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς (Ἰούνιος 1909) ὁ Δημήτριος Γούναρης, ὡς συνήθως ἔπραττε καθ' ἑκάστον θέρος, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Εὐρώπην, μεταβάς πρῶτον εἰς Ἰταλίαν. Ἀς ἐπιτραπῇ νὰ παρατεθῇ ἐνταῦθα χαρακτηρισμὸς τοῦ διακεκριμένου Ἰταλοῦ δημοσιογράφου κ. Τζούλιο Ζιοριτάννα περὶ τοῦ Γούναρη, ὃν ἀπὸ τινος εἶχε γνωρίσει. Ὁμιλῶν ὁ Ἰταλὸς δημοσιογράφος περὶ Γούναρη εἰς ἀνταποκριτὴν Ἑλληνικῆς ἐφημερίδος εἶπε μετὰ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

Ὁ κ. Γούναρης παρέχει τὴν ἐντύπωσιν μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν λίαν ἀγαθὴ εἶναι ἡ περὶ τοῦ Ἑλληνος πολιτικοῦ γνώμη, εἰδικῶς δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν εἶναι γνωστὸς καὶ ἐκτιμᾶται ὡς οἰκονομολόγος πρώτης τάξεως. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἀνάγκην ἀνδρῶν νέων μερίστης νοημοσύνης, ὅπως εὐρίσκωνται ἐπὶ κεφαλῆς λαοῦ εὐφρεστάτου, εἰς ὃν θὰ ἠδύναντο νὰ δώσωσι τὴν ἀναγκαίαν ὥθησιν, καὶ τὸν πείσωσι ν' ἀσχολῆται εἰς ἔργα ἀνώτερα τῶν μικρῶν πολιτικῶν ἀγώνων. Ὁ κ. Γούναρης λοιπὸν εἶναι ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων».

Εἰς τὸν «Νεολόγον» Πατρῶν ἐξ ἄλλου τῆς 15 Αὐγούστου 1909 ἐδημοσιεύθη ἡ κάτωθι ἀνταπόκρισις ἐκ Ρώμης, ἐμφανίζουσα τὴν ἐκτίμησιν τῆς ὁποίας ἐτύγχανε μετὰ τῶν Ἰταλικῶν πολιτικῶν κύκλων ὁ Γούναρης, οἵτινες ἔκτοτε διέβλεπον ἐν τῷ προσώπῳ του τὸν πολιτικὸν ἀρχηγὸν τοῦ μέλλοντος.

Εἰς τὸν «Νεολόγον» Πατρῶν ἐξ ἄλλου τῆς 15 Αὐγούστου 1909 ἐδημο-

σιεύθη ἡ κάτωθι ἀνταπόκρισις ἐκ Ρώμης, ἐμφανίζουσα τὴν ἐκτίμησιν τῆς ὁποίας ἐτύγχανε μετὰ τῶν Ἰταλικῶν πολιτικῶν κύκλων ὁ Γούναρης, οἵτινες ἔκτοτε διέβλεπον ἐν τῷ προσώπῳ του τὸν πολιτικὸν ἀρχηγὸν τοῦ μέλλοντος.

Ρώμη 11 Αὐγούστου. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος παραμένει ἐνταῦθα ὁ βουλευτὴς Πατρῶν καὶ πρῶτον Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Δημ. Γούναρης, κατελθὼν ἐκ Φλωρεντίας, ὅπου διήλθεν ἡμέρας τινάς. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιφανοῦς Ἑλλήνος πολιτευτοῦ δὲν εἶνε ἄγνωστον εἰς τὸν πολιτικὸν κόσμον τῆς Ἰταλίας, λόγω τῶν εὐμενεστάτων κρίσεων, αἵτινες ἐπανελημμένως ἐγράφησαν εἰς τὸν ξένον τύπον περὶ τοῦ Γούναρη καὶ εἰδικῶς περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ προγράμματος τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναπτύξει ὡς Ὑπουργός. Καίτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἰταλίας εὐρίσκονται μακρὰν τῆς Ρώμης, ἐν τούτοις ὁ κ. Γούναρης ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδῃ τινὰς ἐξ αὐτῶν, ν' ἀκούσῃ τὰς περὶ τῆς Ἑλλάδος κρίσεις των καὶ ν' ἀνταλλάξῃ γνώμας περὶ τῆς ἐν Ἀνατολῇ καταστάσεως, ἥτις ἀνυχῶς δὲν φαίνεται ἀπηλλαγμένη κινδύνων. Αἱ πλέον ἢ κολακευτικαὶ λέξεις, μετὰ τὰς ὁποίας αἱ ἐφημερίδες τῆς Ρώμης ἐχαιρέτισαν τὴν ἄφιξιν τοῦ κ. Γούναρη, ἔφεραν πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον εἰς ὃ εἶχε καταλύσει οὗτος πολλοὺς τῶν διαπρεπεστέρων δημοσιογράφων, οἵτινες ἐζήτουν τὰς γνώμας του περὶ τῶν ἀπασχολούντων σήμερον τὴν Εὐρώπην ζητημάτων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἰδιαίτερος περὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κ. Γούναρης ἐξηγήσεν ὅτι σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του ἦτο ὁ τῆς ἀναφυχῆς ἀφ' ἑνός, ἡ ἀνάμνησις ἐξ ἄλλου ὥραιων νεανικῶν ἡμερῶν, τὰς ὁποίας διήλθε πρὸ εἰκοσαετίας, ἀποθαρμάζων καὶ μελετῶν τὴν ἐν ἁλμασι προοδεύουσαν Ἰταλίαν, ἐξέθηκεν εἰς τοὺς συνομιλητάς του τὴν ἀληθῆ ὅψιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ὑποδεικνύων πόσον ἀσύμφορον καὶ ἄδικον διὰ τὴν Ἑλλάδα πολιτικὴν ἐτήρησαν οἱ Τούρκοι, ἀλλὰ καὶ παρακάλεσεν ὅλους θερμότατα ν' ἀποφύγῃσιν τὴν δημοσίευσιν συνεντεύξεων. Καίτοι κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον διαμονὴν του ἐν Ρώμῃ ὁ κ. Γούναρης εἶχε κατακτήσει τὰς συμπαθείας διακεκριμένων Ἰταλῶν δημοσιογράφων, οἵτινες εὐγενῶς τοῦ ἐχηρίμειυσαν ὡς σύντροφοι καὶ ὁδηγοὶ εἰς τοὺς καλλιτεχνικοὺς περιπάτους του, ἐν τούτοις εἰς οὐδεμίαν ἐφημερίδα ἐδημοσιεύθη συνέντευξις μετ' αὐτοῦ (1).

Ὁ πρῶτος τῶν Ἰταλῶν πολιτευομένων τὸν ὁποῖον ἐπεσκέψθη ὁ κ. Γούναρης ἦτο ὁ βουλευτὴς τῆς Βενετίας κ. Γκάλλι, τοῦ ὁποῖου ἐσφίξεν εὐγνωμόνως τὴν χεῖρα, διαβεβαιώσας αὐτὸν περὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μετὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς παρακολουθεῖ τοὺς εὐγενεῖς του ἀγῶνας. Ὁ κ. Γκάλλι, λίαν συγκινημένος ἐκ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Ἑλληνος πολιτευτοῦ, ἐπανελάμβανεν ὅτι δὲν θὰ παύσῃ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν ιδεωδῶν καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν στενωτέρας ἀκόμη προσεγγίσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Ἀνεμνήσθη κατὰ τὴν συνομιλίαν ὁ κ. Γκάλλι τὰς τελευταίας εὐγενεῖς ἐκδηλώσεις τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Πατρῶν καὶ πῦχαρίστησε θερμότατα τὸν κ. Γούναρη ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτῆς, εἰπὼν συνάμα ὅτι κατὰ τὴν μελετωμένην προσεχὴ καθόδον του εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ παραμείνῃ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας εἰς τὰς Πάτρας.

Τὴν ἐπομένην ὁ κ. Γκάλλι συνάδεδυσε τὸν Ἑλληνα πολιτευτὴν εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἰταλικῆς Βουλῆς καὶ μετὰ μικρὸν καλλιτεχνικὸν περίπατον δῆλῃσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ λόφου Ἀβεντίνου εἰς τὸ φρούριον Κωνσταντίνου, μίαν τῶν ὥραιότερων τοποθεσιῶν τῆς Ρώμης, ὅπου παρέθηκε γέφυμα πρὸς τιμὴν του, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ τινες ἄλλοι μεκλημένοι. Ἐπὶ τοῦ Ἀβεντίνου λοιπὸν οὐτινος μία πλευρὰ ἦτο ἄλλοτε ἐντελὴς Ἑλληνικὴ, ἐναντι τῶν Ἀνακτόρων τῶν Ρωμαίων Καيسάρων, πρὸ ἐνὸς θαυμασίου πανοράματος, τοῦ ὁποῖου δεσπόζουν ὁ Γαριβάλδης ἐπὶ τοῦ Ἰανίκλου ἀφ' ἑνός καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου ἀφ' ἑτέρου, σύμβολα τῆς Ἰταλικῆς ἐνότητος, ἐξυμνήθη διὰ θερμῶν λόγων ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Γκάλλι περὶ Ἰταλο-ἑλληνικῆς συναισθητικῆς ἐπανελημμένως καὶ εὐχρηθέντος ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐνότητος.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πρέσβεια παρέθηκεν ἐπίσης γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Γούναρη εἰς τὸ ὁποῖον πλὴν τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας παρεκάθησαν ὁ κ. Γκάλλι καὶ ἄλλοι τῆς Πατρίδος μας φίλοι.

(1) Ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν σπουδῶν τοῦ Γούναρη, εἰς ἣν ἀρχικῶς προέβην, παρελείφθη ν' ἀναγραφῇ ὅτι ὁ Δημήτριος Γούναρης ἔγινε τελείως κάτοχος τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν παιδικῶν αὐτοῦ χρόνων. Ὁ πατὴρ του εἶχε προσλάβει διὰ τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Ἰταλίδου παιδαγωγόν, εἰς ἥλικίαν δὲ ὀκτῶ ἐτῶν ὥμίλει ἀπταιστώσως τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν βραδυτέρον κατηρτίσθη τελείως, γενόμενος καὶ ἀριστος γνώστης αὐτῆς ἀπὸ φιλολογικῆς ἀπόψεως.

Ἰδιαιτέρων ὁμως περιποιήσεων ἔτυχεν ὁ Ἕλλην πολίτευτὴς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν ἐνημερώτατοι περὶ τῶν ἰδεῶν, ὡς ὁ κ. Γούναρης εἶχεν ἀναπτύξει περὶ τῆς οἰκονομικῆς διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἀπουσιάζοντος τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Λακάβα, ἐδέχθη τὸν κ. Γούναρην ὁ Ὑφυπουργὸς κ. Τοταλάβι δόντες αὐτῷ διαφόρους πληροφορίας ὧν εἶχεν ἀνάγκην καὶ δηλώσας ὅτι τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου θὰ εἶναι πρόθυμοι, ὅπως καὶ εἰς τὸ μέλλον τῷ φανῶσιν εὐχάριστοι.

Προκειμένου νὰ ἀπέλθῃ αὔριον ἐντεῦθεν παρέθηκε πρόγευμα εἰς τὸν κ. Γκάλλι, τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλους φίλους του καὶ ἐδέχθη πολλὰς ἀποχαιρετιστηρίους ἐπισκέψεις ἐν αἷς καὶ τὴν τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν μετὰ τοῦ ὁποῖου συνωμίλησε διὰ μακρῶν. Τὴν ἐσπέραν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νεάπολιν προπεμφθεὶς εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ἀπὸ τινος ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἀπὸ φίλους Ἰταλοὺς καὶ ἀπὸ πολλοὺς τῶν ἐδῶ συμπολιτῶν μας, οἵτινες συνώδευσαν αὐτὸν μὲ θερμὰς καὶ εἰλικρινεῖς εὐχάς. Γ. Μ.

1902—1909

Τοιαύτη ὑπῆρξεν, ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς, ἀπὸ τοῦ 1902 ὅποτε ἐνεφανίσθη εἰς τὸν πολιτικὸν στίβον μέχρι τοῦ 1909 ὁλότε ἐξερράγη ἡ στρατιωτικὴ στάσις τοῦ Γουδί, ἡ πολιτικὴ δρᾶσις τοῦ Δημητρίου Γούναρη. Δρᾶσις κατ' ἐξοχὴν μεταρρυθμιστικὴ καὶ ἀνακαινιστικὴ, δρᾶσις ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως παντὸς κακῶς ἔχοντος, ὑπὲρ τῆς διορθώσεως παντὸς ἀτελῶς ἐμφανιζομένου, δρᾶσις ἀποπνεύουσα πίστιν ἐπὶ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἀρχὰς ὑφ' ὧν κατεῖχετο, ἀλλὰ καὶ ἐμπνέουσα, ἡθικοποιούσα, φρονηματίζουσα, καὶ παρέχουσα τὰ φῶτα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς προόδου καὶ τῆς ἡθικῆς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐμμονὴ του εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πεποιθήσεις του, ἡ ἀξιοθαύμαστος, χάριν τῆς ὁποίας ἀπελάκτισε τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον ἐπὶ Θεοτόκῃ καὶ τὸν πρωθυπουργικὸν θῶκον ἐπὶ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου (1909), παρουσίασε τὸν Δημ. Γούναρην ὑπέρτερον ὄντως ὅλων τῶν συγχρόνων πολιτευομένων. Ἡ συμβολὴ του διὰ τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν νόμων τῶν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς τιθεμένων, ἡ ζωηρὰ ἐνίσχυσις πάσης προσπάθειας τεινούσης εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, ἡ μετὰ δριμύτητος αὐτόχρημα ἀνηλεοῦς κατὰκρίσις πάσης τῶν κρατικῶν ἢ πολιτειακῶν ὁργάνων ὑπερβασίας, ὁ ἀγὼν του ὑπὲρ τῆς ἐδραιώσεως μιᾶς φορολογικῆς δικαιοσύνης, ἡ ἀνύψωσις τῶν κλάδων τῆς διοικήσεως ἐν γένει, ἡ προστασία τοῦ ἐργάτου, καὶ τέλος ἡ ἐπὶ τὰ πρόσω ὥθησις τῆς καρκινοβατούσης ἢ μακαριώτατα ἀκινητούσης κρατικῆς μηχανῆς, ἀπετέλεσαν διὰ τὸν Δημ. Γούναρην τοὺς κυρίους σκοποὺς τῆς ὅλης του δράσεως.

Περὶ τὸν Δημήτρ. Γούναρην, οὕτω πολιτευθέντα καὶ οὕτω δράσαντα, περι-συνετέθησαν, ὡς ἐξ ἐνστίκτου, αἱ εὐγενέστεραι βλέψεις καὶ αἱ ἰδεωδέστεραι προσδοκίαι ὅλων τῶν προηγμένων συνειδήσεων. Ἐνισχυθεὶς παρ' αὐτῶν συνέχισε τὸ ἔργον του. Ὁ ὑπέρροχος εἰς ἀληθείας καὶ εἰς δικαιοσύνην καὶ εἰς ἐπιστημονικότητα καὶ ἰδέας εὐγενῆς ἀγὼν τῆς Ἰαπωνικῆς ομάδος, τῆς ὁποίας ἦτο τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον, ἔσπειρε τὸν σπόρον τῆς ἀλλαγῆς συστημάτων καὶ τῆς ἀλλαγῆς προσώπων. Ἐδημιούργησε δηλαδὴ τὸ ρεῦμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βραδύτερον ἐπεδοκίμασεν ἀνεπιφυλάκτως τὸ πρόγραμμα τῆς στρατ. ἐπαναστάσεως τοῦ Γουδί.

Ὑπάρχουν οἱ εὐρίσκοντες εἰς τὴν δρᾶσιν ταύτην τοῦ Δημ. Γούναρη τὸ ἐξῆς μεμπτὸν σημεῖον. Ὅτι ἠδίκησεν ἑαυτόν, ἠδίκησε τοὺς θαυμαστάς καὶ φίλους του, ἠδίκησε τὴν ἰδίαν, μὴ θελήσας νὰ προβῇ μέχρι τῶν ἐσχάτων πρὸς πραγμάτων καὶ ἐπι-

βολὴν τοῦ αὐτόχρημα ἐπαναστατικοῦ του προγράμματος, ὅπερ πλειστάκις ἀναπτυχθὲν ἦτο τὸ μόνον ἀληθινὸν πολιτικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς συστάσεώς της εἶδεν ἡ Ἑλλάς, πρόγραμμα περικλείον τὸς πυρῆνας πάσης ἀνορθώσεως καὶ ἀναγεννήσεως.

Ἡ ἀντίληψις τοῦ Δημητ. Γούναρη, ὅτι ἡ διὰ παντὸς τρόπου καὶ διὰ τῶν ἀκροτήτων, εἰς αἷς πολλοὶ θαυμασταὶ του ἔρρεπον τότε, ἐπιβολὴ τοῦ ριζοσπαστικοῦ του προγράμματος ἡδύνατο ἐξ ἐνδεχομένων ἀναποφεύκτων ἴσως ἀναστατώσεων—νὰ δημιουργήσῃ δυσχερείας εἰς τὸ τόσον εὐπαθὲς Κρητικὸν ζήτημα, ἦτο ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς διστακτικότητός, ἣν ἐνίσχυνεν ἡ ἀφθαστος προσήλωσις του εἰς τὸν Κοινοβουλευτισμὸν. Τὴν διστακτικότητά του ταύτην, ἐλάττωμα κατὰ τοὺς πολλοὺς, ἀρετὴν κατὰ τοὺς ψυχραίμοτέρους, ἐπέκρινε δριμύως ὁ ἀείμνηστος Γαβριηλίδης εἰς ἄρθρα του ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» («φθάνουν τὰ λόγια, αἱ ἀρχίσις ἐνέργειαι» ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὸ ἐπὶ τῇ παραίτησει του ἀπὸ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν 1909), ἐπίσης δὲ καὶ ὁ κ. Σπ. Σίμος ἐν τῇ «Πατρίδι», ὅταν ἐξηναγκάσθῃ ὁ Γούναρης εἰς παραίτησιν (1909). Καὶ ὅμως δὲν ἐκάμφθη ὁ Γούναρης. Οὔτε ὅταν ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἐγκαταλειπόμενον παρ' ἐκείνων, οἵτινες προσέβλεπον πρὸς αὐτὸν μετ' ἐλπίδων, οὔτε ὅταν ἔβλεπεν ἄλλους ἀφανεῖς καὶ ἀσήμους δρέποντας τοὺς καρποὺς τῶν ὠραίων ἀγώνων του. Προσηλωμένος εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ ἰδεώδη, ἐπέμεινεν ἐλπίζων πάντοτε εἰς τὴν παρὰ τοῦ λαοῦ ἀναγνώρισιν τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀνακηρύξῃ αὐτὸν ἀρχηγόν. Παρὰ τοῦ λαοῦ καὶ μόνον παρ' αὐτοῦ προσεδόκα τὴν ἀνύψωσίν του...

Ἡ τοιαύτη ἡθικὴ εὐλάβεια, ὑψηλὴ ἀληθῶς καὶ εὐγενὴς ἀρετὴ, ἐματαιώσε τότε τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Γούναρη, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀνοδος εἰς τὴν ἐξουσίαν θὰ ἐσάρωνε πᾶσαν σαπρίαν καὶ θὰ ὠδήγει τὸ ἔθνος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προορισμοῦ.

Ἡ δυσμενὴς τροπὴ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος καὶ ἡ ἀνορθωτικὴ ἐν Τουρκίᾳ κίνησις (ἐπικράτησις Νεοτούρκων, παροχὴ συντάγματος κλπ), ἐξήγειραν τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸ Γουδί.

Τι ἐξήτει ὁ στρατὸς εἰς τὸ Γουδί; Τὴν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν ὁργάνωσιν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἀνόρθωσιν τῆς διοικήσεως, τὴν ἀνύψωσιν τῆς Παιδείας καὶ τῆς Δικαιοσύνης, τὴν ὁργάνωσιν τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων τῆς χώρας, τὴν καταπολέμησιν τῆς σπατάλης καὶ τῆς φανυλότητος...

Ἦτο, ναι ἢ ὄχι, τὸ πρόγραμμα τοῦτο τῆς Ἐπαναστάσεως αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ 1902 εἶδομεν ἀναπτυσσόμενον ὑπὸ τοῦ Δημ. Γούναρη;

Ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς ταύτης γωνίας τῆς Ἀττικῆς ὁ στρατὸς ἐξήτησε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σωτηρίου προγράμματος τοῦ Δημ. Γούναρη. Καὶ τὴν ἰδίαν ταύτην γωνίαν τῆς Ἀττικῆς, εἰς ἣν τὸ 1909 ὁ στρατὸς ἐσάλπισεν εἰς τὸ Πανελλήνιον τὴν ἀπόφασίν του περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος τοῦτο τοῦ Δημητρίου Γούναρη, ἄλλοι, δὴθεν ἐκπρόσωποι τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἔθνους, ἐξέλεξαν ὡς τόπον συντριβῆς τῆς ὑπερτάτης ἐκείνης διανοίας, τῆς ὁποίας αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι ὠδήγησαν ἄλλοτε ἐκεῖ ἐνθουσιάζοντας τοὺς ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ἀρχῶν τούτων ἐξεγερόντας ἀντιπροσώπους τοῦ στρατοῦ. Ὅποια ἀνταπόδοσις!...

Ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ἐχθρὸς ἀμείλικτος καὶ ἀδυσώπητος τῶν τάσεων τοῦ στρατιωτικοῦ κόσμου πρὸς ἀνάμειξιν αὐτοῦ εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς Χώρας πράγματα, ὅταν ἡ Ἐπανά-

στασις τοῦ 1909 ἔκλινε τὴν σημαίαν αὐτῆς πρὸ αὐτοῦ, (Ἰανουάριος 1910) καὶ ἠθέλησε νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτὸν τὴν Κυβέρνησιν τῆς Χώρας, ἀπήντησε διὰ μιᾶς ἀρνήσεως ἣτις ἀπεδείκνυνεν ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Ἰδέαν τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ.

— Ἀλλὰ, κύριε Γούναρη, ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός σας, τοῦ παρετήρησε μέλος τῆς στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς.

— Πρέπει νὰ ἔλθω διὰ τοῦ λαοῦ! ἦτο ἡ ἀπάντησις του.

Φρονῶν ἐν συνειδήσει ὁ Γούναρης, ὅτι πολιτικὸς τοῦ ἀπολύτου ἐγὼ καὶ τῆς ἀπολύτου αὐτοτελείας δὲν ἔχει θέσιν νὰ κυβερνᾷ ὑπὸ τὴν ὑπόδειξιν *λογχῶν*, ὅτι τὸ Πρωθυπουργικὸν ἀξίωμα ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους ἀντίκειται εἰς τὸν Νόμον τῆς πολιτικῆς ἠθικῆς καὶ τῆς λαϊκῆς θελήσεως καὶ τῆς κοινοβουλευτικῆς τάξεως, ἀπεποιήθη τὴν προσφοράν!...

* *

Καὶ ἔλεγον οἱ μεμπτιμοιροῦντες φίλοι, οἱ ἄσπονδοι ἐκεῖνοι φίλοι, καλοναρχοῦντες μὲ τοὺς ἐκ συμφέροντος ἐχθρούς, μὲ τοὺς ἐκ κομματικῶν ὑπολογισμῶν ὕβριστάς.

— Εἶναι βέβαια μεγάλη διάνοια ὁ Γούναρης, μορφωμένος, λευκὸς πολιτικός, ἀλλὰ δὲν ἔχει θέλησιν. Εἶναι διστακτικὸς, στερεῖται θάρρους, στερεῖται σθένους καὶ ἐπιβολῆς.

Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι οἱ αἰώνιοι τύποι, οἱ γνωρίζοντες ὅλων τῶν εἰδῶν τοὺς χορούς, ἔξω τοῦ χοροῦ ὅμως ἰστάμενοι. Ἐκτὸς τῆς πραγματικότητος μένοντες, ἀνίδεοι τῶν πραγμάτων, μακρὰν τῶν γεγονότων, ἐν κάφηνεοῖς συζητοῦντες μεταξὺ κύκλων ἀνευθύνων συζητητῶν, ἐχρησιμοδότην ἐν τούτοις περὶ τῶν προσόντων Ἀνδρός, ὅστις, ἂν εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ τι μεθ' ὑπερφημίας καὶ ἐγωῖσμοῦ, μόνον εἰς τὸ σημεῖον τούτου ἐκδηλουμένων, ἦτο τὸ πολιτικὸν σθένος, τὸ λελογισμένον πολιτικὸν του θάρρος, ὅχι τοῦ *κουτουριάρη*, ὅχι τὸ θάρρος τῶν λεονταρήδων, τῶν διατυπωσάντων τὸ δόγμα «ἂν χαθῇ ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία ἂς χαθῇ καὶ ἡ Ἑλλάς», ἀλλὰ τὸ θάρρος τὸ συμφέρον εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ σύμφωνον πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν εὐπρέπειαν.

* *

Καὶ ἀπόδειξις ἡ Πρωθυπουργία του τοῦ 1915.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1915 ὁ κ. Βενιζέλος, προτείνας τὴν ἐξοδὸν τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς οὐδετερότητος καὶ τὴν συμμετοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Δαρδανελλίων κατέθεσε τὴν Ἀρχήν, διαφωνήσαντος τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ.

Καὶ ὁ Γούναρης, αὐτὸς ὁ ἀπορρίψας τὴν Πρωθυπουργίαν ἐπὶ τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ κούκλα τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου, αὐτὸς ὅστις δὲν ἔσπευσεν ὅταν τοῦ ἐπροτάθη νὰ χρίσῃ ἑαυτὸν ἀρχηγὸν κόμματος, ἐξ ὑπερτάτης πρὸς τὸν λαὸν εὐλαβείας, *ἔσπευσεν* ἐν τούτοις νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Πατρίδα τὰς ὑπηρεσίας του, ἐνῷ οἱ ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι ἦσαν ἀμέτρητοι καὶ κολοσσιαῖοι, ἐνῷ ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις ἦτο ἀθλία, ἐνῷ τὸ Κεντρικὸν Ταμεῖον ἦτο κενόν, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ ἀειμνήστος Δημ. Ράλλης ἀνεφώνει εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦ Στέμματος τὸ ἀλησμόνητον «Τολμήσατε Μεγαλειότατε», ὁ ἀειμνήστος Γεώργιος Θεοτόκης, κεκηρυγμένος ὑπὲρ τῆς προσεγγίσεως τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰς Κεντρικὰς Αὐτοκρατορίας, ἀπεκήρυσσε σχεδὸν τὴν πολιτικὴν του, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Ζαΐμης εὗρισκεν ἀφορμὴν τὴν ἀρνήσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πλειοψηφίας ὅπως ὑποστηρίξῃ αὐτὸν κοινοβουλευτικῶς, ἵνα καταθέσῃ τὴν ἐντολήν καὶ μὴ ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνas ἀντιθέτου πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ Βενιζέλου πολιτικῆς.

Καὶ ἐτόλμησεν ὁ Γούναρης! Καὶ ἠγγήθη τῆς πολιτικῆς ἐκείνης. ἣτις ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ διατηρήσῃ ἀκεραίας τὰς στρατιωτικὰς αὐτῆς δυνάμεις ἐπὶ μίαν διετίαν μακρὰν τῆς δίνης τοῦ πολέμου, νὰ σώσῃ τὰ οἰκονομικὰ αὐτῆς καὶ τέλος νὰ μὴ μεταβληθῇ οὔτε εἰς Βέλγιον, οὔτε εἰς Σερβίαν, οὔτε εἰς Ρουμανίαν.

Ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος, ἐρευνῶν ἀμερολήπτως τὴν ἱστορίαν τῆς τελευταίας δεκαετίας, θὰ σταματήσῃ εἰς τὴν περίοδον ταύτην καὶ θὰ ἐξαγάγῃ ἐν ἀσφαλὲς καὶ ἀλάνθαστον συμπέρασμα. Τὸ συμπέρασμα ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῇ πολιτικὸς ἀνὴρ τοῦ σθένους καὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ Δημητρίου Π. Γούναρη, διὰ ν' ἀναδεχθῇ τὴν τεραστίαν εὐθύνην τῆς ἐφαρμογῆς πολιτικῆς ἀντιθέτου πρὸς ἐκείνην τοῦ ἀντιπάλου του, εἰς στιγμὰς, καθ' ἃς τὰ ὄργανα τὰ προσκείμενα εἰς τὸν ἐκ Κρήτης πολιτευτὴν ἤκουον τὰς ψαλμωδίας τῆς διακοπείσης λειτουργίας ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ καὶ τὸν μεγαλοπρεπῆ θόλον αὐτῆς νὰ τρίζῃ ἐκ τῆς προσεγγίσεως τῶν χριστιανικῶν στρατευμάτων, εἰς στιγμὰς, καθ' ἃς ὑπεστηρίζετο ὅτι μόνον εἰκοσιτετραῶρον προθεσμία ἐπελείπετο εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ ἰσέλθῃ ὁ στρατὸς αὐτῆς εἰς τὴν Βασιλίδαν τῶν Πόλεων!...

Ὁ θεωρούμενος ἀτολμος Γούναρης ἐτόλμησε τότε. Καὶ ἡ τόλμη του ἐκείνη ἐξησφάλισε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ ἑνα κίνδυνον ἀσφαλῆ, ὃν οὐδεὶς δύναται σήμερον νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι δὲν διέτρεξε τότε ἡ Ἑλλάς.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν χρονολογικὴν ἡμῶν σειράν...

Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1909.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Νεοτούρκων καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ, ἐπελθοῦσα μετὰ τὴν ἄλλην Βουλγαρικὴν ἐπιτυχίαν καθ' ἣν ἡ πλήρης προσάρτησις εἰς τὸ Βουλγαρικὸν Κράτος τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας ἀνεγνωρίσθη καὶ παρὰ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ παρ' αὐτῆς τῆς Τουρκίας, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν κορυφωθεῖσαν ἐν Ἑλλάδι δυσφορίαν, ἀφ' ἐνὸς ἐκ τῆς στασιμότητος τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, περὶ τὸ ὁποῖον ἡ ἀντιπολίτευσις διεξῆγεν ἀπηνή πολεμικὴν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως Θεοτόκη ὡς μὴ ἐπιτυχούσης τὴν ἐνωσιν, ὡς ἐπέτυχε ταύτην ἡ Βουλγαρία, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς ἀνικανότητος τῆς Βουλῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ὅλης ἐσωτερικῆς καταστάσεως—ἀπόδειξις ὁ ἐξαναγκασμὸς τοῦ Γούναρη εἰς παραίτησιν, λόγῳ τοῦ θορύβου ὀλίγων κεφαλαιούχων—ἐδημιούργησαν παρὰ τοῖς ἀξιωματικοῖς τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου πνεῦμα ἀναλήψεως εἰς χεῖρας τῶν τῆς πρωτοβουλίας πρὸς καθοδήγησιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ μέλλοντος αὐτῆς. Καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς κύκλους καὶ εἰς τοὺς δημοσιογραφικοὺς τοιοῦτους εἶχε καταστῇ γνωστὸν, ὅτι Ἀυγούστου 1909, ὅτε ἐξεργάγη ἡ στρατ. ἐπανάστασις τοῦ Γουδί, ἂς παραθέσωμεν τὰ προηγηθέντα ταύτης πολιτικὰ γεγονότα.

Τὴν 19 Μαρτίου 1909 συνεκροτήθη ὀγκῶδες συλλαλητήριον τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου Ἀθηνῶν, ὅπερ ἐπέδωκε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν Βασιλέα ἐντονον ὑπόμνημα, δι' οὗ ἐκαυτηριάζετο ἡ στάσις τοῦ Τελώνου Πειραιῶς διὰ τὰς κλοπὰς ἐμπορευμάτων. Τὸ συλλαλητήριον ὑπῆρξε θορυβώδες, ἐλιθοβολήθη ἡ Βουλὴ συνεδριάζουσα καὶ ἐπῆλθε σύγκρουσις μεταξὺ στρατοῦ καὶ διαδηλωτῶν, οἵτινες ὤδεον πρὸς τὰ Ἀνάκτορα. Ἡ στάσις αὕτη τῶν στρατ. ἀρχῶν ἀποδοθεῖσα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκορύφωσε τὴν πρὸς αὐτὴν δυσμένειαν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἐξ ἄλλου ἡ Κυβέρνησις,

συναντήσασα αντιδράσεις εκ μέρους του Διεθνούς Οικονομ. Ἐλέγχου διὰ τὴν λήψιν μέτρων ὀργανωτικῶν ἐν τῷ Τελωνεῖῳ Πειραιῶς, ἠναγκάσθη νὰ ὑποβάλῃ τὴν 19 Μαρτίου 1909 τὴν παραίτησίν της. Τοῦ Γ. Θεοτόκη παραιτηθέντος ἐκλήθη εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως Δημ. Ράλλης, ὅστις, ἐξετάσας τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν καὶ εὐρὼν ταύτην δεινὴν, κατέθεσε τὴν ἐντολὴν τὴν 22 Μαρτίου. Ὁ Γ. Θεοτόκης κληθεὶς, ἐσυνέχισε διὰ τῶν αὐτῶν Ὑπουργῶν τὴν διακυβέρνησιν τῆς Χώρας. Ἀλλ' ἡ δυσφορία λαοῦ καὶ στρατοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων καὶ ἐκ τῆς κακοδαιμονίας ὠγκοῦτο ἐπικινδύνως. Διὰ τὴν 6 Ἰουλίου 1909 ἀγγεγέλθη ἡ συγκρότησις συλλαλητηρίου ὑπὸ λαϊκῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ χαρακτὴρ ὁ ἐχθρικός πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἦτο ἀπροκάλυπτος. Ὁ Γ. Θεοτόκης προβλέπων αἱματηρὰ γεγονότα ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν Γεν. Διοικητὴν τοῦ Στρατοῦ, τὸν αἰμνῆστον Κωνσταντῖνον, καὶ ἐζήτησε νὰ μάθῃ περὶ τῆς στάσεως τῶν ἀξιωματικῶν κατὰ τὸ μελετώμενον συλλαλητήριον. Ὁ αἰμνῆστος Κωνσταντῖνος ἐδήλωσεν ὅτι οὐδεμίαν ἐγγύησιν ἠδύνατο νὰ δώσῃ περὶ τῆς στάσεως αὐτῶν. Ἡ τοιαύτη ὁμῶς ἀπάντησις τοῦ Διαδόχου γνωσθεῖσα μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν παρήγαγεν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν καὶ προκάλεσε τὴν ἐκδοσιν ἀνακοινωθέντος παρὰ τῆς φρουρᾶς Ἀθηνῶν, δι' οὗ ἐτονίζετο ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ ἦσαν ἀμέτοχοι πάσης κομματικῆς διαπάλης, ἔτοιμοι νὰ θυσιασθοῦν ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῆς ἐννόμενου τάξεως.

Τὸ ἀνακοινωθέν τοῦτο ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἡ πρώτη ἐπίσημος ἐμφάνισις τῆς ὀργανώσεως τῶν ἀξιωματικῶν. Ἐκρίθη ἀκόμη ὅτι ὁ ἐμφανιζόμενος Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος ἔτρεφε καὶ ἀντιδυναστικά αἰσθήματα. Ὁ Γ. Θεοτόκης πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης, ἀφ' ἑνὸς βλέπων ὀγκουμένην τὴν δυσφορίαν τοῦ λαοῦ δι' αὐτήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ κλονιζομένην τὴν πειθαρχίαν τοῦ στρατεύματος, κατέλιπε τὴν 4 Ἰουλίου τὴν ἀρχὴν. Τὴν Κυβέρνησιν ἐσχημάτισεν ὁ αἰμνῆστος Δημ. Γ. Ράλλης. Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν ἀνετέθη εἰς τὸν αἰμνῆστον Ν. Σιγάτον διὰ πρώτην φορὰν ἀναλαβόντα Ὑπουργεῖον.

Ἡ Κυβέρνησις Ράλλης, ἐλθοῦσα εἰς σύγκρουσιν πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν Στρ. Σύνδεσμον ἀξιωματικούς, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιμετώπισῃ τὴν ἐκραγεῖσαν τὴν 15 Αὐγούστου 1909 στρατιωτικὴν στάσιν τοῦ Γουδί, καὶ κατέλιπε τὴν ἀρχὴν. Ἐπινεύσει τοῦ Στρατ. Συνδέσμου ἐσχηματίσθη στρατιωτικὴ Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν αἰμνῆστον Κυριακούλην Μαυρομιχάλην, ἄνδρα συνετὸν καὶ μετριοπαθῆ. Αἱ ἀντιδυναστικαὶ ροπαὶ τοῦ αἰμνῆστου Κωνσταντίνου, τότε διαδόχου καὶ Γενικοῦ Διοικητοῦ τοῦ Στρατοῦ, καὶ γραμμα τοῦ Συνδέσμου, ἀπεσόβησε διὰ τῆς μετριοπαθείας τῆς σοβαρᾶς διαταραχᾶς, Ράλλης ἔναντι τοῦ Συνδέσμου, καὶ ἰδίως ἐκ τῆς προκλητικῆς συνεντεύξεως τοῦ εἰς Κέρκυραν ἀποσυρθέντος Γεωργ. Θεοτόκη δημοσιευθείσης εἰς τὰς «Ἀθήνας» τοῦ κ. Γ. προσιοινίζετο μεγάλα τὰ δεινὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς ἀναμίξεως αὐτῶν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῆς χώρας.

Ἐν τῇ συνεντεύξει τοῦ ἐκείνη ὁ Γεώργιος Θεοτόκης, ἡγούμενος ἀκόμη τῆς μεγάλης πλειοψηφίας ἐν τῇ Βουλῇ, ἠπεῖλει ὅτι τὸ Θεοτοκικὸν κόμμα θὰ ἤρνετο νὰ μφανισθῇ ὑπὸ τὰς δημιουργηθείσας συνθήκας εἰς τὴν Βουλὴν, ἂν δὲ ἐξαναγκάζετο

τοῦτο νὰ προέλθῃ, αὐτὸς προσωπικῶς παραιτούμενος τῆς ἡγεσίας καὶ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος θὰ κατέφευγεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἐν τούτοις ὁ αἰμνῆστος Θεοτόκης, μεταπεισθεὶς ἐκ τῆς ἀποσταλείσης εἰς Κέρκυραν πρεσβείας τοῦ κόμματος αὐτοῦ εἰς ἣν μετεῖχε καὶ ὁ Δημ. Γούναρης,⁽¹⁾ καὶ ἐκ τῶν βεβαιώσεων τῆς Κυβερνήσεως ὅτι αἱ διαθέσεις τοῦ Στρατ. Συνδέσμου ἔπαυσαν νὰ εἶναι δυσμεεῖς πρὸς τὰ κόμματα, ὡς καὶ ἐκ τῶν συστάσεων τοῦ αἰμνῆστου Βασιλέως Γεωργίου ὅπως μὴ ἐξωθηθῇ ἡ χώρα εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου, ἐδέχθη νὰ μετὰσχῃ τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν Κυβέρνησιν Μαυρομιχάλη εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς.

Μία ἱστορικὴ ἐπιστολή.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς γενομένης ἐν Πάτραις ἐνθουσιώδους προπομπῆς εἰς τὸν δι' Εὐρώπην ἀναχωρήσαντα Διάδοχον τότε τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου αἰδιδίμον Βασιλέα Κωνσταντῖνον, ἥτις προπομπὴ ἐθεωρήθη ὅτι παρεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Γούναρη, τὸ «Σκρίπ» ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 16555 τῆς 29 Αὐγούστου 1909 φύλλον αὐτοῦ τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν τοῦ Δημητρίου Γούναρη ἀπευθυνθεῖσαν εἰς σημαίνοντα ἐν Πάτραις φίλον του.

«Δὲν γνωρίζω ὑπὸ τίνος διεδόθη ὅτι ἡ ἐν Πάτραις γενομένη ἐκδήλωσις συμπαθείας πρὸς τὴν Α. Β. Υ. τὸν Διάδοχον ὀργανώθη παρ' ἐμοῦ. Εἶναι τόσον πονηραὶ αἱ ἡμέραι, ὥστε θὰ ἦτο τῇ ἀληθείᾳ περίεργον ἐὰν δὲν ἐτίθεντο εἰς κυκλοφορίαν παρόμοιαι ψευδολογίαι. Ὁ λαὸς τῶν Πατρῶν δύναται νὰ ἐκτιμῇσῃ ὅχι τὴν βασιμότητα τῆς διαδόσεως, τοῦτο εἶναι περιττόν, ἀλλὰ τὴν ἠθικὴν ποιότητα τῶν διαδοσάντων. Πάντες γνωρίζουσιν, δι' ἐγὼ ἀπουσίαζον τῶν Πατρῶν καὶ ὅτι εἰς τὴν πρότασιν, παρασκευὴν καὶ ὀργάνωσιν τῆς γενομένης δεξιώσεως, οὐδεὶς τῶν ἰδιαίτερων μου φίλων ἀνεμίχθη.

Καὶ ὁμῶς ἐκρίθη συμφέρον ν' ἀναγραφῇ ἡ διάδοσις, καὶ ἀνεγράφη. Μετ' ἀξιοθαυμάστου δ' ἐλαφρότητος ἐγράφησαν λίβελλοι κατ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαδόσεως. Δὲν θ' ἀποκρούσω τὰ ἐν τοῖς λιβέλλοις ἐκτιθέμενα. Ὁμολογῶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἔργον ὑπέρτερον τῶν δυνάμεών μου. Θὰ παρακαλέσω ὁμῶς τοὺς καλῆς πίστεως πολίτας τοὺς δυναμένους νὰ σκέπτονται καὶ ὅσους πονῶσι τὸν τόπον νὰ μὴ παρασύρονται ἀπὸ ὅσα ἀκούουν κατὰ τὰς πονηρὰς ταύτας ἡμέρας. Ὁ τόπος ἡμῶν διέρχεται κρῖσιν ἐκ τῆς ὁποίας οὐδεὶς δύναται νὰ προῖδῃ πῶς θὰ ἐξέλθῃ, ὡς καὶ ἂν ἐκ τῶν γενομένων κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας θὰ προέλθῃ ἡ ἐξαφάνισις τῶν αἰτίων, τὰ ὁποῖα παρεκώλυσαν τὴν πρόοδον τοῦ τόπου μέχρι τοῦδε.

Θὰ χρειασθῇ μακρὰ περίοδος ἐργασίας λογιζομένης καὶ ἐπιμόχθου, ἵνα κερδίσωμεν τὸν ἐκ τῶν αἰτίων ἐκείνων ἀπωλεσθέντα καιρόν. Ἐπὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἔχομεν ἀνάγκην νὰ συντελέσωσι μετὰ εὐληκίας καὶ ἀφοσιώσεως πάντες. Τὰ προσωπικὰ πάθη πρέπει νὰ λησμονηθῶσι καὶ αἱ προσωπικαὶ βλέψεις νὰ τεθῶσιν ἐκποδῶν. Αἱ ἐξάψεις καὶ αἱ νευρικότητες καὶ οἱ ὑστερισμοὶ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι τόπον ἐκεῖ, ὅπου πρόκειται νὰ συντελεσθῇ ἔργον χεῖρον ὀλοκληρου τῆς σοβαρότητος, τῆς σκέψεως, τῆς ψυχρότητος, τοῦ νοῦ. Οἱ ἥρωες τῆς γραφίδος, οἱ νομίζοντες ὅτι, ὅταν ἔχωσι ταύτην ἀνὰ χεῖρας, εἶνε ἀπηλλαγμένοι

(1) 2 Σεπτεμβρίου 1909.

πάσης υποχρέωσης λογικής και εὐπρεπείας, καὶ παντὸς σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, νὰ παρακληθῶσιν ἐκτεντικῶς νὰ καταστέλωσι τοὺς ἡρωϊκοὺς ἐνθουσιασμοὺς αὐτῶν. Νὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν πατριωτικὴν θυσίαν, νὰ κατανοήσωσιν ὅτι αἱ παράφοροι αὐτῶν κραυγαὶ οὐδὲν ἕτερον κατεργάζονται παρὰ θόρυβον, ἀφαιροῦντα τὴν ἡρεμίαν, τὴν ἀπαραίτητον πρὸς σοβαρὰν ἐργασίαν.

Πρὸ παντὸς δὲ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐλευθερία τῆς γνώμης ἐκάστου. Εἴμεθα πάντες Ἕλληνες, καὶ οὐδείς θὰ ἀπευθύνη πρὸς τὴν ἀτυχῇ Πατριδα μας τὴν ὕβριν ὅτι ἔχει τέκνα ἱκανὰ εἰς οὕτω κρισίμους περιστάσεις νὰ κινηθῶσιν ἐξ ἄλλου ἐλατηρίου πλην τοῦ συμφέροντος αὐτῆς. Ὅφειλομεν ὃ ἀκούσωμεν μετ' ἀνοχῆς καὶ ὑπομονῆς πάντας καὶ τοὺς βεβαιούντας τὰ εὐχάριστα καὶ τοὺς ἰσχυριζομένους τὰ δυσάρεστα. Εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι οὐχὶ πάντοτε οἱ τὰ εὐχάριστα λέγοντες εἶναι οἱ τὰ ἀληθῆ λέγοντες καὶ οἱ πράγματι τὸν τόπον ἀγαπῶντες. Μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν εἶνε μία καὶ ἡ κολακεία, ἐξ ἴσου ἐπιβλαβὴς καὶ ὅταν τοὺς ἄνω λείχῃ ὅσον καὶ ὅταν ἐπαιτῇ ἐπιδοκιμασίας ἀπὸ τοὺς κάτω, καὶ ἂν δὲν θέλωμεν νὰ ὑποστώμεν τὰς ἐκ τῆς κολακείας ζημίας ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλίσωμεν πλήρη ἐλευθερίαν γνώμης. Μόνον αὕτη σώζει ἀπὸ τὴν πλάνην. Πᾶς περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας κηδεμονεύει τὴν πλάνην. Καὶ πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς γνώμης δὲν εἶνε μόνον ἡ ἀπειλὴ ὑλικοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ ὕβρις ἡ ἀτίθασσος, ἡ ἐκπηδῶσα εἰς τὸ μέσον καὶ ρυπαίνουσα τὸν ἐκφράσαντα τὴν γνώμην τὴν δυσάρεστον τῷ ὕβριστῇ.

Καὶ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην ζητῶ ὄχι δι' ἐμέ, ἀλλὰ δι' ὅλους ὅσοι ἐνδέ-
χεται νὰ πτοηθῶσιν. Ἐγὼ δὲν ἐσυνείθησα ν' ἀποφεύγω ἐξ οἰουδήποτε λόγου νὰ
εἶπω τὰς γνώμας μου. Ἐχων τὸ καθήκον νὰ ἐκφράξω αὐτάς, δύναμαι νὰ εἶπω
μετὰ παρρησίας ὅτι ἐξεπλήρωσα τὸ καθήκόν μου τοῦτο χωρὶς ποτὲ νὰ ὑπολογίσω
τὰς ἀφορώσας τὸ πρόσωπόν μου συνεπειάς.

Εἶπον τὰς γνώμας μου καὶ ὅταν ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἐπηκολούθουν λιθοβο-
λισμοὶ ὡς καὶ ἐπηκολούθησαν, τὰς εἶπον καὶ ὅταν ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἐπηκολού-
θουν χειροκροτήματα. Τὰς εἶπον διότι ἦσαν γινώμαι μου, καὶ εἶχον καθῆκον νὰ
τὰς εἶπω, ὅχι διὰ τὸ ἀπολαύσω βεβαίως τῶν λιθοβολισμῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ ἀξι-
ωθῶ τῶν χειροκροτημάτων. Τὰς εἶπον καὶ ὅταν χάριν αὐτῶν ἀνηρχόμην εἰς τὸ
Ὑπουργικὸν ἀξίωμα ὑβριζόμενος ἀπὸ τοὺς ἐρασιτέχνας φιλοσόφους τῆς πολιτι-
κῆς ἡθικῆς, τὰς εἶπον καὶ ὅταν χάριν αὐτῶν κατέλιπον τὸ Ὑπουργικὸν ἀξίωμα.

Καὶ ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει θὰ εἶπω τὰς γνώμας μου ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα καὶ προταθῶσι τὰ διάφορα μέτρα, ἐφ' ὧν θὰ κληθῶμεν νὰ ἀποφασίσωμεν. Ἐλπίζω καὶ εὐχομαι νὰ εὐρεθῶμεν ἀπέναντι μέτρων, τὰ ὅποια νὰ κρίνωμεν πάντες ὡς ἐξυπηρετοῦντα τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος καὶ ἐν τῇ κρίσει ἡμῶν νὰ μὴ πλανηθῶμεν, ἀλλ' ἵνα ἀποκλεισθῇ ἡ πλάνη ἔχομεν ἀνάγκην τὰ μάλιστα μὲν τῆς σκέψεως καὶ τῶν φώτων πάντων, ἥκιστα δὲ τῶν ὑβρεων καὶ τοῦ βορбору τῶν οὐδὲν ἕτερον δυναμένων νὰ συνεισφέρωσι.

Πρὸς αὐτοὺς, νομίζω, ἐπιβάλλεται νὰ ἐκφράσωμεν μὲν εὐχαριστίας διὰ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς συνεισφέρουσιν ὅ,τι ἔχουσι, νὰ τοὺς παρακαλέσωμεν ὁμῶς ἐν ταυτῷ νὰ κρατήσωσι δι' ἑαυτοὺς τὴν προσφορὰν των, ὡς καὶ οὐδὲν χρήσιμον

Ἀθῆναι τῇ 27 Αὐγούστου 1909

Ἀφορμὴν λαμβάνουσα ἡ «Πατρίς» ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐδημοσίευσεν τὸ
κάτωθεν ὠραῖον ἄρθρον εἰς τὸ φύλλον αὐτῆς τῆς 29 Αὐγούστου 1909, ὑπὸ τὸν τίτλον
ὁ «Γούναρης»

«Εἰς ὥρας ἀναμαλιῶν καὶ ἐξεγέρσεων εἶναι πολὺ φυσικὸν νὰ εὐρίσκουν τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἐξέρχονται ἐκ τῆς ὁπῆς αὐτῶν τὰ διάφορα εἰδεχθῇ ἐρπετά, ὅπως διαλανθάνοντα τὴν προσοχὴν τῶν πολλῶν, ἐπιφέρουν τὸ δηλητηριῶδες αὐτῶν δῆγμα κατ' ἐκείνων, τοὺς ὁποίους δὲν ἐτόλμουν νὰ ἀντικρούσουν.»

Τοιούτους εἶδους βδελυρὰ ὄντα εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐνόμισαν ὅτι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἑθνικῆς ἐξεγέρσεως κατὰ τοῦ ἰσχυρότος ἀθλίου πολιτειακοῦ καθεστώτος θὰ ἠδύναντο νὰ ρίψουν ἀνάνδρως τὸν ἰὸν τῆς σαρκὸς αὐτὴν γλώσσης κατ' ἐκείνους, ὅστις ὑψηλὰ πάντοτε ἱστάμενος οὐδέποτε κατεδέχθη, νὰ κύψῃ μέχρι τοῦ χαμηλοῦ ἐκείνου ἐπιπέδου, διὰ νὰ ποδοπατήσῃ τὰ κίτρινοπράσινα ταῦτα ἐρπετά, τῶν ὁποίων ὁ σίελος ἐμόλυνε τὸ ἔδαφος.

Πρόκειται περί τοῦ Δημητρίου Γούναρη, τοῦ φωτεινότερου τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς νεω-
τέρας Ἑλλάδος.

Πρόκειται περὶ ἐκείνου, ὅστις πρῶτος ἐκήρυξε τὴν ἐπανάστασιν κατὰ τῆς κρατοῦσης
καταστάσεως καὶ δύναται νὰ ὀνομασθῇ ὁ πρόδρομος τῆς ἐκταγείσης νῦν Ἑθνικῆς ἐξεγέρσεως.

Πρόκειται περί ἐκείνου ὅστις πρῶτος ὕψωσεν ὡς ὑπουργὸς τὴν σημαίαν τοῦ Κοινωνισμοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἔπεισεν ὡς εὐορκὸς σημαιοφόρος τῆς λαϊκῆς χειραφεσίας ἀπὸ τῆς δεσποτείας τῶν πλουτοκρατῶν ἐν Ἑλλάδι.

Πρόκειται περί εκείνου, ὅστις ἀντιπροσωπεύει λόγῳ προελεύσεως, λόγῳ χαρακτηῆρος καὶ λόγῳ μελετῶν τὸ μεταρρυθμιστικώτερον ἐν Ἑλλάδι κεφάλαιον.

Περὶ τοιούτου δὲ πολιτικοῦ ἀνδρὸς ἔφθασαν νὰ γράψουν χθὲς ὅτι καραδοκεῖ ὡς ἀρχολίπα-
ρος νὰ ὑποκλέψῃ τὴν νομματαϊκὴν ἐξουσίαν. Αὐτὸς εἶπαι, ὅστις ἐπέταξε κατὰ πρόσωπον τοῦ
ἀρχηγοῦ τοῦ τῷ ὑπουργικῷ χαρτοφυλάκιον, εὐθὺς ὡς εἶδεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιβάσῃ
τὴν συνειδήσιν του πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ κόμματος. Ἀρχολίπαρος δ' Γούναρης, ὅστις δὲν ἔχει
προσηγορευμένον εἰς τὴν περιφρόνησιν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξε πρὸς τὸ Ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον.

Ἐπεσκέφθη, λέγουν, τὸν κ. Θεοτόκην εἰς Κέρκυραν Ἐ, καὶ ἔπειτα;... Ἀπηγορεύετο δηλαδὴ εἰς τὸν κ. Γούναρην, ἐπανακάμπτοντα ἐξ Ἰταλίας καὶ διερχόμενον κατ' ἀνάγκην ἐκ Κερκύρας, νὰ ἴδῃ τὸν κ. Θεοτόκην καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσῃ περὶ τῶν διατεχόντων εἰς τὰς Ἀθήνας; Καὶ ἔπειτα ποῖος εἶναι ὁ κ. Θεοτόκης; Ἥλπιws εὗρίσκετο πρὸ ἐθνικοῦ νεινός λεπροῦ, ἡ μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπικοινωνία ἦτο ἀπηγορευμένη; Ὁ κ. Θεοτόκης εἶναι σήμερον ὁ ἀρχηγὸς τῆς πλειοψηφίας τὴν ὁποίαν καλοῦμεν εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ ψηφίσῃ τὰ μέτρα τοῦ Στρατοῦ. Ἡθέλετε λοιπὸν ὁ κ. Γούναρης νὰ ἀποφύγῃ ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον σεῖς προσεκαλέσατε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ νὰ ψηφίσῃ νόμους τῆς Πολιτείας;

διαδήλωσιν! Σᾶς τὸ εἶπον ἅπαξ, δὶς, τρίς, ὅτι ὁ κ. Γούναρης ἐνέηργησε τὴν φιλοδιαδοχικὴν ἐν Πάτραις ἐυρίσκειτο ἐν Πάτραις. Περί δὲ τοῦ συγγενοῦς του, τὸν δροῖον οἱ συνοφάνται ἀνέφερον ὡς τὸν ὑποκινητὴν τάχα τῆς διαδηλώσεως, σᾶς ἀπέδειξεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς λείπει καὶ ἐξακολουθεῖ ἀπουσιάζων πρὸ 50 ἡμερῶν ἐκ Πατρῶν.

Ἡ μήπως νομίζετε, ὅτι τὸ κόμμα τοῦ κ. Γούναρη ἐν Πάτραις ἀποτελεῖται ἐκ μισράβων ἢ δούλων ὥστε νὰ δύναται ὁ κ. Γούναρης νὰ τοὺς διατάσῃ κατὰ βούλησιν; Οἱ γνωρίζοντες τὰ πράγματα ἐν Πάτραις δὲν ἀγνοοῦν ὅτι ὁ κ. Γούναρης κόμμα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν ἀντιλαμβάνονται τοῦτο οἱ παλαιοκομματάρχαι, δὲν ἔχει. Ἐχει μόνον φίλους πολλοὺς καὶ ἐπλεκτοὺς καὶ ἀφωσιωμένους εἰς τὰς ἰδέας του, ἀλλ' ὄχι εἰς τὰς διαταγὰς του. Οἱ φίλοι δὲ τοῦ κ. Γούναρη ὅλοι εἶνε πολῖται ἐλεύθεροι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, ὥστε νὰ μὴ διατιθενταὶ δουλεμπορικῶς ὅπως ἴσως πιστεύουν οἱ μικροὶ καὶ μοχθηροί. Ἀποδείξεις δὲ περὶ τοῦτου τραγὴ εἶνε ὅτι ἐπὶ τῆς δικτατορίας τοῦ κ. Γούναρη οὐδεὶς Πατριὸς φίλος του ἔλαβε δημοσίαν θέσιν. Ὡς πολῖται δὲ ἐλεύθεροι καὶ τελειῶς ἀνεξάρητοι οἱ φίλοι τοῦ κ. Γούναρη ἐν Πάτραις ἔχον πλήρη ἐλευθερίαν σκέψεως καὶ ἐνεργείας, χωρὶς νὰ νομίζουσιν ὅτι ὑποχρεοῦνται εἰς πᾶσαν αὐτῶν κίνησιν νὰ λαμβάνουν διαταγὰς, εἴτε ὁδηγίας παρὰ τοῦ ἄλλως ὑπερχοῦν αὐτῶν συμπολίτου.

τὴν γνώμην του ἐπὶ τῆς καταστάσεως. Ἀλλ' ὁ κ. Γούναρης οὐτὶς ἀξιωματικὸς εἶναι διὰ τὰ διαδῆ

λώση τὸ φρόνημα αὐτοῦ, ἀλλὰ οὔτε κἀν δημοσιογράφος εἶνε διὰ τὰ γράψῃ ἄρθρα εἰς τὸν τύπον, οὔτε κἀν πρόεδρος Συντεχνίας εἶναι διὰ τὰ δώσῃ συνεντεύξεις. "Όταν θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, θὰ εἴπῃ ἐλευθέρως, ὡς πάντοτε, ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τὴν γνώμην του.

Ἡ Πολιτεία τὸν ἐκάλεσε ν' ἀποφανθῇ τὴν 20 Σεπτεμβρίου. Ἄν τὸν ἐκάλεῖ ταχύτερον, θὰ ὤμιλε ἐνωρίτερον. Γνωρίζει ἐπομένως, ποῖον εἶναι τὸ καθήκον του, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία—ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ἐδήλωσε χθὲς διὰ τῆς «Ἑστίας»—ὅτι τότε θὰ ὁμιλήσῃ καὶ θὰ φωτίσῃ κατὰ τρόπον, ὥστε ὑπὸ τὸ φῶς τῶν λόγων του νὰ τυφλωθοῦν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ζῶφια, τὰ ὁποῖα βόμβουσι σήμερον περὶ τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων.

Ἄς μὴ χάνωνται οἱ μοχθηροί. Ὁ Γούναρης εἶναι πολιτικὸν κεφάλαιον βαρύντιμον διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀποκαθιστωμένης μιᾶς τάξεως πραγμάτων, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ζητήσῃ τὴν φωτεινὴν αὐτοῦ εἰσφορὰν ὑπὲρ τῆς δημιουργίας τῆς νέας τῶν πραγμάτων καταστάσεως. Τοιοῦτον δὲ κεφάλαιον δὲν ἀπόλλυται τόσον εὐκολὰ ὅσον πιστεύουν οἱ μὴ ἀνεχόμενοι τὴν ὑπεροχὴν τοῦ μοχθηροῦ καὶ ἀνανδροῦ ἐχθροῦ του.»

Ἐξ ἄλλου ὁ μακαρίτης Γαβριηλίδης, σχολιάζων εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» τῆς 8ης Σεπτεμβρίου 1909 τὰς φήμας καθ' αἷς ὁ ἀείμνηστος Γ. Θεοτόκης εἶχε λάβει τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποχωρήσῃ τῆς πολιτικῆς, ἔγραψε τὰ ἑξῆς:

«Ἐάν ὁ κ. Γ. Θεοτόκης ἀπεφάσισεν ὀριστικῶς ν' ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν—καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πιθανώτερον, διὰ τὰ μὴ εἴπωμεν τὸ βεβαίωτερον—τοῦτο ἀποκαλύπτει ἄνθρωπον ἀνώτερον τοῦ κοινοῦ, διότι ἐνόησεν ὅτι αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦν ἀρχηγὸς νεωτέρους τὴν ἡλικίαν, δυναμένους ὡς ἱπποὶ ἀραβικοὶ καθαροὶ ν' ἀναλάβουν τὸν ἀγῶνα τοῦ δρόμου μετ' ἐμποδίων εἰς τὰς νέας πολιτικὰς ἱπποδρομίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐντὸς ὀλίγου ἢ μᾶλλον ἀπὸ σήμερον πρόκειται νὰ παρασταθῇ καὶ νὰ συμμετάσχῃ ὁ τόπος μᾶς.

Αἱ τελευταῖαι δηλώσεις τοῦ κ. Γ. Θεοτόκη ἀποκαλύπτουν ἄνδρα ἐξόχως γενναῖον καὶ θαρραλέον, ἀποκαλύπτουν ἀκόμη τὸν ὄριμον πολιτικὸν καὶ συντηρητικὸν πολιτευτὴν. Ἀλλὰ δὲν ἀποκαλύπτουν συγχρόνως καὶ τὸν βαθὺν κοινωνιολόγον τὸν ἐν πίστει καὶ ἐν θρησκείᾳ καὶ συνειδήσει ἐπαναστάτην.

Τῶν ἄλλων κομμάτων οἱ ἡγέται δὲν ἐνόμισαν ὅτι ἔλξε τὸ στάδιόν τους καὶ θὰ ἔχωμεν ἀκόμη τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐξυπηρετούμεθα ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῆς πείρας των καὶ τῆς τέχνης των.

Ἀλλ' οἱ Θεοτοκικοὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν εὐχάριστον ἀπὸ κομματικῶν καὶ Ἑθνικῶν θέσιν νὰ ἔχουν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκ Πατρῶν «μάγου», ὡς ὠνομάσαμεν ἄλλοτε τὸν κ. Δ. Γούναρη, τὸν ἐνδεδειγμένον διάδοχον τοῦ ἀποχωροῦντος ἡγέτου των, τὸν ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν περιστάσεων ἀληθινὸν νέον ἡγέτην. Ὅστις προτοῦ χειροτονηθῇ τοιοῦτος ἀπὸ τὸ κόμμα ἔχει χρῆσθῃ ἤδη ἀπὸ τὴν κοινὴν γνώμην. Εἶναι τὸ ὄνομα τὸ ἀκουόμενον, τὸ διαφημιζόμενον, τὸ ἐπιβαλλόμενον. Εἶναι ὁ Μεσσίας τῶν νέων κοινωνικῶν στρωμάτων τὰ ὁποῖα ἔρχονται ἢ μᾶλλον ἤλθον. Εἶναι ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς ἀντιπλουτοκρατικῆς νομοθεσίας μετὰ τὰ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ δασμοῦ τῆς ζακχάρεως καὶ τῆς φορολογίας τοῦ κεφαλαίου νομοσχέδιά του. Εἶναι ὁ ριζοσπάστης ἀνακαινιστὴς τῶν ὑπηρεσιῶν μετὰ τὰ περὶ τοῦ Τελωνείου Πειραιῶς ριζιῶν τὰ σχέδια. Εἶναι ὁ πολιτικός, ὁ ὁποῖος μελετᾷ τὴν κοινωνίαν καὶ κατὰ τάξεις καὶ καθ' ὁμάδας. Εἶναι ὁ πρῶτος ρήτωρ τοῦ Κοινοβουλίου. Εἶναι ὁ ἐγκυκλοπαιδικώτερον παντὸς ἄλλου Ἑλλήνος πολιτικοῦ μορφωμένος. Εἶναι ὁ ἀφιλοδοξώτερος ὑπὸ τὴν χυδαίαν τῆς λέξεως ἔννοιαν καὶ ὁ φιλοδοξώτερος ὑπὸ τὴν εὐγενῆ αὐτῆς σημασίαν. Εἶναι ὁ ἀνὴρ ὁ θέλων τὴν ἐξουσίαν ὄχι διὰ τὰς ψευδεῖς τῆς λάμπεις, ἀλλὰ διὰ τὰς πρὸς τὸ Ἔθνος ὑπηρεσίας.

Μὲ τιοῦτον ἡγέτην ἐπὶ κεφαλῇ οἱ Θεοτοκικοὶ δύνανται νὰ τεθοῦν αὐτοί, ἂν θέλουν, ἐπικεφαλῇ τῆς λαϊκῆς Ἐπαναστάσεως, ἢ προλαμβάνοντες αὐτὴν διὰ τῆς κυριαρχίας των ἐπὶ τῆς Βουλῆς, ἢ ὀργανίζοντες καὶ ὀδηγοῦντες αὐτήν.»

Μνημειώδεις ἀγορεύσεις.

Ἡ Βουλὴ μετὰ τὰ γεγονότα ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας τῆς τὴν 20-ὴν Σεπτεμβρίου 1909. Ὁ Γούναρης μετέσχεν ἐνεργῶς τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, καὶ πρωταγωνιστῶν

εἰς τὸ νομοθετικὸν αὐτῆς ἔργον, παρείχεν ἀφθόνως τὰ φῶτά του πρὸς τελειότερον κατάρτισμόν τῶν νομοθετημάτων τῆς Βουλῆς.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1909 ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπέμεινε νὰ συζητηθῇ καὶ ψηφισθῇ πρότασις τοῦ περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς. Ὅλοι οἱ Βουλευταὶ ἐξηγέρθησαν, ζητήσαντες τὴν παραπομπὴν τῆς προτάσεως εἰς Ἑπιτροπὴν. Ὁ Γούναρης, σύμφωνος καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ὁμόθυμον ταύτην τῆς Βουλῆς γνώμην, ἐξήγησε πῶς ἐγένετο πρὸ τινος ἐν Γερμανίᾳ ἡ τροποποιήσις τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς παρασχόντων τῶν φώτων των τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου εἰδικῶν.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 15 Δεκεμβρίου 1909 ὁ Γούναρης ὁμιλῶν διὰ μακρῶν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ δημοτικῆς διαμετακομίσεως τοῦ μεταποιουμένου σίτου ἀπέκρουσε τὰς φορολογικὰς αὐτοῦ διατάξεις.

«Τὸ Μονοπώλιον τῆς ζακχάρεως».

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 17 Δεκεμβρίου 1909 ὁ Γούναρης ἔλαβε μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ Μονοπωλίου τῆς ζακχάρεως». Ὁ εἰσηγητὴς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἀθ. Εὐταξίας εἶχε μετὰ ἰδιαίτερας θερμῆς ἀσχοληθῇ μετὰ τὸ Μονοπώλιον τοῦτο καὶ σοβαρὰς ἐλπίδας περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ μέτρου ἐστήριξε.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀγορεύσις τοῦ Γούναρη ὑπῆρξεν ὀριστοτεχνικὴ καὶ ἀληθῶς ἐπιστημονικὴ. Ὁ πρόλογός του, θαῦμα χάριτος καὶ λεπτῆς εἰρωνείας, ἀξίζει ν' ἀναδημοσιευθῇ ἐκ τῶν πρακτικῶν.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ (1) «Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν θέλων νὰ δικαιολογήσῃ τὸ νομοσχέδιον περὶ Μονοπωλίου τῆς ζακχάρεως, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι πανταχόθεν ἀπεκρούσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἀνέπτυξε διαφόρους σκέψεις, ἔθηκε δὲ καὶ διάφορα πράγματα, τὰ ὁποῖα ὡς διεβεβαίωσεν οὐδεμίαν ἐπεδέχοντο παρατήρησιν ἢ ἀμφισβήτησιν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηριχθεὶς προέβη εἰς συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα τῇ ἀληθείᾳ εἶναι θαυμάσια, ἀλλ' ἔχουσιν ἐν ἐλάττωμα ὅτι στηρίζονται ἐπὶ πραγμάτων φανταστικῶν.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπανηγύρισεν ὅτι θὰ δώσῃ εἰς τὸν λαὸν τὴν ζάκχαριν εὐθηνὴν καὶ δαυτὶ θὰ δώσῃ τὴν ζάκχαριν εὐθηνὴν νομίζετε; Διότι σήμερον πωλεῖται δραχμὰς 2.20, κατὰ δὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν μετὰ τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον εἰσάγει θὰ πωλεῖται 1.40. Καὶ ὅτε ἠρωτήσαμεν ποῦ πωλεῖται 2.20 μᾶς εἶπεν «εἰς τὰ ἀπομεμακρυσμένα χωρία».

Δ. ΡΑΛΛΗΣ. Εἰς τὰ Τρίκκαλα...

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶπεν εἰς τὰ ἀπομεμακρυσμένα χωρία πωλεῖται 2.20, ἔσπευσε δὲ νὰ διαβεβαίωσῃ ἡμᾶς ὅτι θὰ πωλεῖται διὰ τοῦ συστήματός του 1.40, καὶ ἐπειδὴ ἡσθάνθη ἀμφιβολίαν τινὰ ἐν τῇ συνειδήσει του, διότι ἐνῶ σήμερον εἰς τὸν Πειραιᾶ ἔχει ἡ ζάκχαρις 1.60, εἰς τὰ ἀπομεμακρυσμένα χωρία πωλεῖται σήμερον, καθ' ὃν διαβεβαίωσεν ὁ κ. Ὑπουργὸς 2.20, ἤτοι μετὰ διαφορὰν 60 λεπτῶν, τότε δὲ διατὶ ἐνῶ θὰ ἔχῃ 1.30 θὰ πωλεῖται μετὰ διαφορὰν μιᾶς δεκάρας, ἡσθάνθη λέγω, ὁ κ. Ὑπουργὸς διὰ τὴν διαφορὰν αὐτὴν κἄποιαν ἐνόησιν ἐν αὐτῷ καὶ ἀμέσως τὴν ἀπέκρουσε διὰ μιᾶς ἐξόχου ἀποστροφῆς: τὸ ἐμπόριον διατελεῖ ἐν ἀνταγωνισμῷ καὶ δὲν ἐπιτρέπει ὁ εἰς ἔμπορος εἰς τὸν ἄλλον νὰ ὀφελῇ πολὺ καὶ φθάσῃ ἢ ὠφέλεια τοῦ ἐμπορίου μέχρι τοῦ ἐλαχίστου.

Αὐτὸς εἶναι λόγος οἰκονομικὸς τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ὑπουργὸς μετὰ τοιοῦτον στόμφον αὐτὴν τὴν στιγμὴν λέγει καὶ θέλω παρακαλέσει τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ μοι ἐξηγήσῃ διατὶ αὐτὸς ὁ λόγος ὁ οἰκονομικὸς θέλει ἐφαρμοσθῇ ὅταν θὰ εἰσαγάγῃ τὸ μονοπώλιον, δὲν ἐφαρμόζεται δὲ σήμερον, καὶ

(1) Ἐφημ. Συζητήσεων Βουλῆς ΓΙΠ περίοδος Δ'. Σύνοδος 64. Συνεδρίασις τῆς 17 Δεκεμβρίου 1909 σελίς 1108—1111.

διατί σήμεραν ἐκείνοι οἱ ὅποιοι ἀγοράζουν 1,60 εἰς τὸν Πειραιᾶ πωλοῦσι μὲ διαφορὰν 60 λεπτῶν, ὅταν δ' εὐαρεστηθῇ ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ τοῖς ἐπιβάλῃ τὸ μονοπώλιον, θὰ πωλῶσι μὲ διαφορὰν τιμῆς δέκα λεπτῶν; Ἐπὶ τούτου ἔπρεπε νὰ συζητήσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς ὅτε ἤθελε νὰ βεβαιώσῃ ὅ,τι ἐβεβαίωσεν ἐπὶ τούτου ἔπρεπε νὰ ἐξηγήσῃ πῶς σκέπτεται καὶ ποῦ εὐρίσκει καὶ ποῦ στηρίζει τὴν διαφορὰν ταύτην, ἵνα ἐπὶ ταύτης στηριζόμενος λέγῃ, ὅτι «ἐγὼ ὑποβιβάζω τὴν τιμὴν τῆς ζακχάρεως.....»

Ἀντικρούων περαιτέρω τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Ὑπουργοῦ ὅτι ἡ ζακχαρὶς διὰ τοῦ μονοπωλίου δὲν θὰ πωλῇται ὑπερτιμημένη εἰς τὰ ἀποκεντρία χωρία ὡς τοῦτο γίνεται σήμερον, ἰσχυρίζεται ὅτι διὰ τοῦ νέου τούτου συστήματος τοῦ μονοπωλίου τῆς ζακχάρεως τὸ Κράτος θὰ ζημιωθῇ κολοσσιαῖον ποσὸν διότι καὶ τὰ ἐξόδα τῆς συσκευῆς τὰ ὅποια θὰ στοιχίσωσιν ὑπὲρ τὸ ἑκατομύριον ἀπόλλυνται ἐπὶ ματαίῳ. Καὶ ἐβροντοφώνησε.

Α. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ «Καὶ ἐρωτῶ, Κύριοι, ὑμᾶς νὰ μοὶ εἰπῇτε αὐτὸ τὸ 1.200.000 τὸ ὁποῖον ἀμέσως θὰ ἐξωδευθῇ μέχρις ἐνὸς ἑκατομυρίου ὀκτακοσίων χιλιάδων, ἢ αὐτὰ τὰ 2.000.000 μέχρι τῶν 3.000.000 τὰ ὅποια θὰ ἐξωδεύωνται, ὅταν φθάσωμεν εἰς τὰ 1.000.000 (τῆς καταναλώσεως) πόθεν θὰ ἐξέρχωνται; Ἀπὸ τὰ θυλάκια τοῦ λαοῦ. Δὲν ἔχει οὕτως; Εἰς τί δὲ θὰ δαπανῶνται; Εἰς χαρτόνια καὶ ταινίας. Τί δὲ θὰ γίνωνται αὐτὰ τὰ χαρτόνια καὶ αὐταὶ αἱ ταινίαι; Θὰ σχίζονται καὶ θ' ἀπορρίπτονται. Εἶναι ἢ δὲν εἶναι καταστροφὴ τοῦτο, ἐνὸς μέχρι τριῶν ἑκατομυρίων δραμῶν εἰς τὴν θάλασσαν ριπτομένων διὰ τοῦ συστήματος τὸ ὁποῖον ἐπενόησεν ὁ κ. Ὑπουργός;

Καὶ θὰ μοὶ εἰπῇτε—καὶ θὰ τὸ εἴπῃ καὶ ὁ κ. Ὑπουργός—ὅτι ἔκαμε λάθος. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ στοιχίσῃ τόσον πολὺ ἡ συσκευή. Ἀλλά, Κύριοι, θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ εἰπῇτε τίνα γνώμην θὰ ἔχητε σεῖς περὶ νομοθετήματος τὸ ὁποῖον εἰσάγει ὁ κ. Ὑπουργός ἔχων τὴν ἰδεάν καὶ λέγων ὅτι τόσον θὰ στοιχίσῃ ἡ συσκευή; Ὅποια ἰδέαι ἐπρυτάνευσαν εἰς τὴν κατασκευὴν ἐνὸς τοιούτου νομοθετήματος, διὰ τὸ ὁποῖον ἐκείνος ὁ ὁποῖος τὸ ἔκαμε ἔχει τὴν ἰδεάν ὅτι θὰ στοιχίσῃ ἡ δαπάνη ἕως τρία ἑκατομύρια δραμῶν ριπτομένων εἰς τὴν θάλασσαν; Καὶ ὅταν κατασκευάζετε τοιαῦτα νομοθετήματα, ἔρχεσθε καὶ διαιεῖτε περὶ ἀνακουφίσεως τοῦ λαοῦ τοῦ ὁποῖον τὸ χρέμα ρίπτετε εἰς τὴν θάλασσαν; Καὶ κάμνετε ὑπολογισμοὺς, ὅταν ἐπινοήτε σύστημα τὸ ὁποῖον τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἄσκοπος καὶ ἄχρηστος δαπάνη ἑκατομυρίων τὰ ὅποια ζητεῖτε νὰ σᾶς πληρώσῃ ὁ κόσμος; Καὶ τί πρὸς ὑμᾶς ἂν παρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ λαμβάνετε ὀλιγώτερα, εἰσέρχονται δὲ εἰς τὸ ταμεῖον τὸ Δημόσιον ἀκόμη ὀλιγώτερα; Τὰ χρήματα τὰ ὅποια δίδει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὸ Δημόσιον ταμεῖον δὲν εἶναι χρήματα χαμένα καὶ ἂν λαμβάνετε περισσότερα ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τὰ λαμβάνετε διότι χρησιμεύουσιν εἰς οὐς σκοποὺς χρησιμεύουσιν. Τὰ χρήματα ὅμως ἐκεῖνα τὰ ὅποια λαμβάνετε παρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, διὰ νὰ τὰ ρίψετε εἰς «σχισμένα χαρτιά», αὐτὰ εἶναι χρήματα τὰ ὅποια καταστρέφονται διὰ τοῦ συστήματος τὸ ὁποῖον εἰσάγετε...»

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ Εὖγε! Εὖγε!

Ἀναφέρων κατόπιν καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὅτι θέλει περισταλῇ τὸ λαθρεμπόριον, ἀποκρούει τοῦτο ἰσχυρίζόμενος ὅτι μόνον διὰ τῆς ἐπανέξσεως τοῦ σώματος τῆς τελωνοφυλακῆς θέλει παταχθῇ τοῦτο. Ἰσχυρίζεται δὲ ὅτι ἡ ἀνακούφισις ἦν ἐπηγγέλθη ὁ κ. Ὑπουργός χάριν τοῦ λαοῦ δὲν εἶνε 50 λεπτῶν κατ' ὅκᾳν ἀλλὰ μόνον 20. Δὲν νομίζει δὲ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ περιβολὴ ταινίας ὅπως νοηθῇ τὸ Μονοπώλιον τὸ ὁποῖον θὰ δημιουργήσῃ δαπάνας, φροντίδας, καὶ ἐνοχλήσεις εἰς τὸ Κράτος.

Ραγδαῖα χειροκροτήματα ἐκ τῆς Βουλῆς καὶ τῶν ἀκροατηρίων ἐπέσπεσαν τὸν λόγον τοῦ Γούναρη. Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Δημητρίου Γούναρη ἀνέρχεται καὶ ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ βήματος ὁ Ὑπουργός τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἀθ. Εὐταξίας ἀρχόμενος ὡς ἑξῆς:

ΑΘ. ΕΥΤΑΞΙΑΣ Ἐάν, κύριοι, ὑπάρχωσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ 2—3 οἱ θεωρούμενοι ὡς εἰδικώτερον πῶς ἀσχολούμενοι περὶ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα, καὶ ταῦτα ἐξετάζοντες ἀπὸ περιοπῆς ἐπιστημονικῆς, μετὰξὺ αὐτῶν καταλέγεται καὶ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Πατρῶν βουλευτῆς....

Εἰσερχόμενος περαιτέρω εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν τιμῶν καὶ τῶν ἐξόδων συσκευῆς ὁ κ. Ὑπουργός λέγει κατόπιν καὶ τὰ ἑξῆς:

ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΜΟΝΟΝ 50.000 ΑΡΙΘΜΟΙ

ἐκ τῶν ὁποίων 30,000 κερδίζουν δρχ. 33,000,000

ΑΓΟΡΑΣΑΤΕ ΟΛΟΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ

Διὰ τοὺς ἐργάτας θὰ εἶναι τὸ σπιτάκι των στὴν ἐξοχὴ.
Διὰ τοὺς ὑπαλλήλους θὰ εἶνε ἡ ἀποκατάστασις εἰσώρατον διαμέρισμα.
Διὰ τὰς θεσποινίδας θὰ εἶνε ἡ προῖκα των.
Διὰ τοὺς ἀστοὺς θὰ εἶνε ἡ εὐμάρεια.
Διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας θὰ εἶνε νέα κεφάλαια.
Διὰ τοὺς εὐπόρους θὰ εἶναι ἡ ἀφθονία.

Με οἰκονομίαν 6 Δρχ. κάθε ἐβδομάδα θὰ δυνηθῇτε ν' ἀσφαλίσετε τὸ μέλλον σας.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤ. ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ Παπαρρηγοπούλου 9

Τὰ γραμμάτια πωλοῦνται ἐπίσης εἰς ὅλα τὰ καταστήματα τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, εἰς τὸ Κεντρικὸν Πρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων, τὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου καὶ τοὺς λοιποὺς πράκτορας τῆς Ἑταιρείας τοῦ Λαχείου.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΡΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΙΟΝ ΔΡΧ. 10.000.000

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 88

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου 12-69

Δ'ΝΤΗΣ ΔΙΟΝΤΣΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΠΡΩΤΗΝ ΖΗΤΗΣΙΝ

6%.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

8%.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΞΕΝΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑ

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΕΑΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1926

ΑΓΓΛΙΚΑ ΗΓΓΥΗΜΕΝΑ ΚΑΣΜΗΡΙΑ

Φ Ι Ν Τ Ε Ξ

Τοῦ Παγκοσμίου Φήμης Ἑργοστασίου

ΠΕΝΤΑ & RIVETT ΛΙΜΙΤΕΔ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ ΧΟΥΔΕΡΣΦΛΔ & ΣΚΩΤΙΑΣ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ Η ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΑΝΩΤΑΤΗ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Μέγαρον Ἐφεσίου ΣΤΑΔΙΟΥ 24

Πώλησις Λιανικῇ καὶ Χονδρικῇ

Εὐρίσκονται ἐπίσης εἰς τοὺς καλυτέρους ἐμποροπόλεως
τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν.

Εἰδικὴ ὑπηρεσία ἀποστέλλει δείγματα τῷ αἰτοῦντι.

Παραγγελίαι δεκταὶ οἰασδήποτε ποσότητος ἀποστελλόμεναι
ἢ ἐξ Ἀθηνῶν ἢ ἐκ Λονδίνου.

ΑΓΓΛΙΚΑ ΦΙΝΤΕΞ (ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ)

Ἐγγυώμεθα ὑπευθύνως ὅτι τὰ ὑπὸ τὸ κατατεθὲν σῆμα
ΦΙΝΤΕΚ κασμήρια, προϊόντα τῶν ἐν Huddersfield (Ἀγγλίας)
ἐργοστασίων μας εἶναι κατασκευασμένα ἀπὸ τὰ ἐκλε-
κτότερα ὑπάρχοντα ὕλικά καὶ ἐπεξεργασμένα μετὰ τῆς με-
γαλυτέρας δυνατῆς ἐπιμελείας καὶ τελειότητος.

Ὅλα τὰ ὑφάσματά μας τὰ φέροντα εἰς τὰ ἄκρα κεντημέ-
νον τὸ σῆμα ΦΙΝΤΕΞ εἶναι τελειῶς ἡγγυημένα εἰς τοὺς
ἀγοραστὰς τόσο διὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρωματισμοῦ των,
τὴν ἀπαλότητα τῆς ἀφῆς, καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν των ἀντοχὴν
δύσιν καὶ διὰ τὴν ἀμεμπτον τεχνικὴν των ἐκτέλεσιν.

PENDLE & RIVETT LTD